

Módszertani útmutató a szakközépiskolai kerettantervek közös szakmai tartalmának alkalmazásához

Mezőgazdaság

Módszertani útmutató célkitűzéseinek, tartalmának leírása

Alapadatok feltüntetése

- Az ágazati besorolásban lévők esetében:

- Ágazat száma, megnevezése
XXXIII. Mezőgazdaság
- Ágazatban található szakképesítések azonosítószáma, megnevezése
54 621 01 Állattenyésztő és állategészségügyi technikus
54 621 02 Mezőgazdasági technikus
- Ágazati közös tartalom: szakmai követelménymodulok azonosító száma, megnevezése
11500-12 Munkahelyi egészség és biztonság
11499-12 Foglalkoztatás II.
11498-12 Foglalkoztatás I. (érettségire épülő képzések esetén)
11495-12 Takarmányozástan és általános állattenyésztés
10960-12 Vállalkozás, kereskedelmi alapok

Feldolgozás

Modulonként kettő elméleti és kettő gyakorlati témakör kiválasztása

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszása évfolyamonként

Szakmai követelmény-modul	Tantárgyak, témakörök	Ágazati szakközépiskolai képzés óraszása a közismereti oktatással párhuzamosan										Ágazati szakközépiskolai képzés összes óraszása 9-12. évfolyam	Ágazati szakközépiskolai képzés óraszása a közismeret nélkül			Szakképesítés-specifikus szakképzés óraszása 5/13. és 2/14.	A szakképzés összes óraszása		
		9.			10.			11.			12.		1/13.						
		e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy	ögy	e	gy		e	gy	ögy	e	gy	
11495-12 Takarmányozástan és általános állattenyésztés	Állattenyésztés I.	18			18						32		68	72					68
	Alapfogalmak, értékmérők	18											18	20					18
	A gazdasági állatok nemesítése				13								13	15					13
	Elhelyezés, ápolás				5								5	5					5
	A ló elnevezései, értékmérői, fajtái, nemesítése										8		8	8					8
	A ló szaporítása, felnevelése, takarmányozása, ápolása, elhelyezése										12		12	12					12
	Tejgazdaságtan										12		12	12					12

	Anatómia és élettan I.	36								36	36					36
	A gazdasági állatok testének anatómiai felépítése, a testtájak csontos alapja, az emlősök és madarak testtájai	12								12	12					12
	A gazdasági állatok emésztőrendszerének felépítése, az emésztés folyamata és az anyagforgalom	12								12	12					12
	A gazdasági állatok hím és női nemi rendszerének anatómiai felépítése és működése, a szaporodás	12								12	12					12
	Takarmányozástan				36					36	54					36
	A takarmányok alkotórészei, takarmányozási alapismeretek				12					12	16					12
	Takarmányismeret				15					15	26					15
	A gazdasági állatok táplálékanyag szükséglete, a takarmányozás gyakorlati végrehajtása				9					9	12					9
	Takarmánynövény-termesztés				18					18	18					18

	Talajművelés				10						10	10					10	
	Szaporítás, növényápolás				5						5	5					5	
	Betakarítás, tartósítás, terménytárolás				3						3	3					3	
	Állatok egészségvédelme I.							36			36	54					36	
	Az állat és környezete							8			8	10					8	
	Az egészség, a csökkent termelő képesség és a betegség							16			16	25					16	
	A betegségek gyógykezelése és megelőzése, az állatok jóléte és az állatvédelem							12			12	19					12	
	Mezőgazdasági alapgyakorlatok		108	70		144	105		72	70		96	665		468	118		665
	Általános állattenyésztés		36	24		18	12					90		62	21		90	
	Anatómia és élettan I.		72	46								118		80	14		118	
	Takarmányozástan					90	69					159		102	28		159	
	Takarmánynövény- termesztés					36	24				32	92		68	14		92	
	Állatok egészségvédelme I.								72	70		142		84	21		142	
	Lótenyésztés										48	48		52	20		48	
	Tejgazdaságtan										16	16		20			16	
10960-12 Vállalkozás,	Gazdálkodási alapismeretek						36			64		100	126				100	

kereskedelmi alapok	Gazdálkodás alapismeretei					36				36	48				36
	Vállalkozási alapismeretek							32		32	42				32
	Marketing							16		16	18				16
	Európai Unió ismeretek							16		16	18				16
	Gazdálkodási alapgyakorlatok						108	70		128	306		270	42	306
	Adózási ismeretek						24			24		30			24
	Vállalkozás gyakorlata						84	70		48	202		156	42	202
	Adminisztráció									40	40		42		40
	Kommunikáció									40	40		42		40

A feldolgozásra kiválasztott szakmai követelménymodulokhoz tartozó tantárgyak és a témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák táblázata a kerettantervből, benne félkövér betűvel kiemelve a kiválasztott kettő elméleti és kettő gyakorlati témakör oszlopa

A 11495-12 azonosító számú, Takarmányozástan és általános állattenyésztés megnevezésű szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

11495-12 Takarmányozástan és általános állattenyésztés	Állattenyésztés I.						Anatómia és élettan I.		
	Alapfogalmak, értékmérők	A gazdasági állatok nemesítése	Elhelyezés, ápolás	A ló elnevezései, értékmérői, fajtái, nemesítése	A ló szaporítása, felnevelése, takarmányozása, ápolása, elhelyezése	Tejgazdaságtan	A gazdasági állatok testének anatómiai felépítése, a testtájak csontos alapja, az emlősök és madarak testtájai	A gazdasági állatok emésztőkészülékének felépítése, az emésztés folyamata és az anyagforgalom	A gazdasági állatok hím és női nemi készülékének anatómiai felépítése és működése, a szaporodás

FELADATOK									
Felismeri a takarmányokat									
Érzékszervileg minősíti a takarmányokat									
Mintát vesz a takarmányból és az ivóvízből, laboratóriumi vizsgálatra küldi és értékeli az eredményt									
Takarmányadagot állít össze								x	
Ellenőrzi a takarmány-kiosztást, az itatást								x	
Ellenőrzi és közreműködik a legeltetés előkészítésében, a legeltetésben								x	
Meghatározza a takarmányszükségletet								x	
Beszerzi a takarmányokat									
Csoportosítja az állatokat	x		x	x	x	x			
Jelöli, mérlegeli, minősíti az állatokat		x		x	x	x			
Állatot tenyészt (nemesít)		x		x	x		x		
Azonosítja, megjelöli, elkülöníti az ivarzó egyedeket					x				x
Elvégzi vagy elvégezteti a pároztatást					x				x
Megállapítja vagy megállapíttatja a vemhességet					x				x
Előkészíti, levezeti az ellés/fialást					x				x
Ellátja az újszülött állatot és az anyaállatot					x				x
SZAKMAI ISMERETEK									
A takarmányok kémiai alkotó részei									
Takarmányozási alapfogalmak (emészthetőség, táplálóérték, energiaérték, értékesülés)								x	
Táplálóanyag-szükséglet, takarmányadag összeállítása					x			x	
Takarmányismeret és tartósítás					x				
Takarmányok tárolása									
A takarmányok érzékszervi minősítése									
Takarmány mintavétel, mintaküldés szabályai									
Az ivóvíz minősége, az állatok vízszükséglete								x	
A takarmányok előkészítése etetésre								x	
Etetés, itatás módja, rendje					x			x	
Az etetés és az itatás higiénája					x			x	

Legeltetés								x	
Takarmányszükséglet meghatározása					x			x	
A domesztikáció folyamata	x								
A gazdasági állatok rendszerezése	x								
Értékmérő tulajdonságok	x						x		
Állatok tenyésztésének (nemesítésének) folyamata (tenyészcél kitűzése, fajta és típus meghatározása, tenyészállat kiválasztása, tenyésztési eljárás meghatározása, párosítás)		x		x	x				x
A gazdasági állatok szaporítása (ivarzás, pároztatás, vemhesség, ellés)									x
A gazdasági állatok elhelyezése, gondozása			x		x				
SZAKMAI KÉSZSÉGEK									
Olvasott szakmai szöveg megértése		x							
Szakmai nyelvű beszédképesség									x
Szakmai nyelvi írásképeség									
Szakmai írásbeli fogalmazás képessége			x						
Mennyiségérzék					x	x			
Elemi számolási képesség					x	x			x
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK									
Látás						x			x
Tapintás									x
Szaglás						x			
Önállóság					x				x
Szervezőképesség									
TÁRSAS KOMPETENCIÁK									
Határozottság					x				
Meggyőző képesség				x					
MÓDSZERKOMPETENCIÁK									
Ismeretek helyén való alkalmazása		x						x	x

A takarmányok kémiai alkotó részei	x								
Takarmányozási alapfogalmak (emészthetőség, táplálóérték, energiaérték, értékesülés)	x								
Táplálóanyag-szükséglet, takarmányadag összeállítása			x						
Takarmányismeret és tartósítás		x				x			
Takarmányok tárolása						x			
A takarmányok érzékszervi minősítése		x				x			
Takarmány mintavétel, mintaküldés szabályai						x			
Az ivóvíz minősége, az állatok vízszükséglete			x						
A takarmányok előkészítése etetésre			x						
Etetés, itatás módja, rendje			x						
Az etetés és az itatás higiéniája			x						
Legeltetés				x	x				
Takarmányszükséglet meghatározása			x						
A domesztikáció folyamata									
A gazdasági állatok rendszerezése									
Értékmérő tulajdonságok									
Állatok tenyésztésének (nemesítésének) folyamata (tenyészcél kitűzése, fajta és típus meghatározása, tenyészállat kiválasztása, tenyésztési eljárás meghatározása, párosítás)									
A gazdasági állatok szaporítása (ivarzás, pároztatás, vemhesség, ellés)								x	
A gazdasági állatok elhelyezése, gondozása							x	x	x
SZAKMAI KÉSZSÉGEK									
Olvasott szakmai szöveg megértése	x			x			x		x
Szakmai nyelvű beszédképesség								x	
Szakmai nyelvi írásképesség		x							x
Szakmai írásbeli fogalmazás képessége									
Mennyiségérzék			x		x			x	x
Elemi számolási készség			x		x	x	x	x	x
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK									
Látás		x			x	x		x	

Tapintás		x			x			x	
Szaglás		x			x	x		x	
Önállóság			x						
Szervezőképesség			x						
TÁRSAS KOMPETENCIÁK									
Határozottság			x						x
Meggyőző készség			x						x
MÓDSZERKOMPETENCIÁK									
Ismeretek helyén való alkalmazása	x							x	
Helyzetfelismerés			x					x	

11495-12 Takarmányozástan és általános állattenyésztés	Mezőgazdasági alagyakorlatok						
	Általános állattenyésztés	Anatómia és élettan I.	Takarmányozástan	Takarmány-növény-termesztés	Állatok egészségvédelme I.	Lótenyésztés	Tejgazdaságtan
FELADATOK							
Felismeri a takarmányokat			x	x		x	x
Érzékszervileg minősíti a takarmányokat			x	x		x	
Mintát vesz a takarmányból és az ivóvízből, laboratóriumi vizsgálatra küldi és értékeli az eredményt			x	x			

Takarmányadagot állít össze			x			x	
Ellenőrzi a takarmány-kiosztást, az itatást		x	x			x	
Ellenőrzi és közreműködik a legeltetés előkészítésében, a legeltetésben		x		x	x		
Meghatározza a takarmányszükségletet			x			x	
Beszerzi a takarmányokat			x			x	
Csoportosítja az állatokat	x					x	
Jelöli, mérlegeli, minősíti az állatokat	x					x	
Állatot tenyészt (nemesít)	x	x				x	
Azonosítja, megjelöli, elkülöníti az ivarzó egyedeket	x	x				x	
Elvégzi vagy elvégezteti a pároztatást		x				x	
Megállapítja vagy megállapíttatja a vemhességet		x				x	
Előkészíti, levezeti az ellés/fialást		x			x	x	
Ellátja az újszülött állatot és az anyaállatot		x			x	x	x
SZAKMAI ISMERETEK							
A takarmányok kémiai alkotó részei			x				
Takarmányozási alapfogalmak (emészthetőség, táplálóérték, energiaérték, értékesülés)			x				
Táplálóanyag-szükséglet, takarmányadag összeállítása			x			x	
Takarmányismeret és tartósítás			x	x			
Takarmányok tárolása				x			
A takarmányok érzékszervi minősítése			x	x			
Takarmány mintavétel, mintaküldés szabályai			x	x			
Az ivóvíz minősége, az állatok vízszükséglete		x	x			x	
A takarmányok előkészítése etetésre			x			x	
Etetés, itatás módja, rendje			x			x	
Az etetés és az itatás higiénája			x		x	x	
Legeltetés				x			
Takarmányszükséglet meghatározása			x			x	
A domesztikáció folyamata	x						
A gazdasági állatok rendszerezése	x						
Értékmérő tulajdonságok	x	x				x	
Állatok tenyésztésének (nemesítésének) folyamata (tenyészcél	x					x	

kitűzése, fajta és típus meghatározása, tenyészállat kiválasztása, tenyésztési eljárás meghatározása, párosítás)							
A gazdasági állatok szaporítása (ivarzás, pároztatás, vemhesség, ellés)		x					
A gazdasági állatok elhelyezése, gondozása					x		
SZAKMAI KÉSZSÉGEK							
Olvasott szakmai szöveg megértése	x				x		
Szakmai nyelvű beszédképesség		x		x	x	x	
Szakmai nyelvi írásképesség	x						
Szakmai írásbeli fogalmazás képessége						x	
Mennyiségérzék			x	x			x
Elemi számolási képesség			x	x	x		x
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK							
Látás		x		x	x		x
Tapintás		x	x		x		x
Szaglás		x	x	x	x		x
Önállóság						x	
Szervezőképesség						x	
TÁRSAS KOMPETENCIÁK							
Határozottság						x	
Meggyőző képesség			x				
MÓDSZERKOMPETENCIÁK							
Ismeretek helyén való alkalmazása	x			x	x		
Helyzetfelismerés					x	x	

A 10960-12 azonosító számú, Vállalkozás, kereskedelmi alapok megnevezésű szakmai követelménymodulhoz tartozó tantárgyak és témakörök oktatása során fejlesztendő kompetenciák

10960-12 Vállalkozási, kereskedelmi alapok	Gazdálkodási alapismeretek				Gazdálkodási alapgyakorlatok			
	Gazdálkodás alapismeretei	Vállalkozási alapismeretek	Marketing	Európai Unió ismeretek	Adózási ismeretek	Vállalkozás gyakorlata	Adminisztráció	Kommunikáció
FELADATOK								
Megtervezi a vállalkozását		x				x		
Ismeri az őstermelői tevékenység folytatásának feltételeit		x						
Kiválasztja a megfelelő vállalkozási formát, elindítja a vállalkozását		x			x	x	x	
Üzleti tervet készít		x	x			x	x	
Megteremti a vállalkozás anyagi feltételeit		x	x					
Biztosítja a vállalkozásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket		x	x			x	x	
Betartja és betartatja a munkajogi előírásokat		x				x	x	x
Irányítási és szervezési feladatokat lát el	x			x		x		x
Folyamatosan fejleszti vállalkozását		x			x	x		
Adózási feladatokat lát el		x			x			
Figyelemmel kíséri a vállalkozásával kapcsolatos jogszabályokat		x				x	x	
Kapcsolatot tart a környezetével, továbbképzéseken vesz részt	x			x				x
Szükség esetén átalakítja, vagy megszünteti vállalkozását		x				x	x	
Piackutatást végez			x			x		x
Piacbefolyásolási tevékenységet folytat			x					x
Üzleti tárgyalást, üzleti levelezést folytat			x					x
Tervet, pályázatot készít/készített				x			x	x
Támogatást igényel				x			x	x
Elvégzi a szükséges gazdasági számításokat	x							
Jelentést, kimutatást készít, adatszolgáltatást végez						x	x	
Figyelembe veszi a fogyasztói érdekvédelem szabályait			x			x		x
Beszerzi a termeléshez, szolgáltatáshoz szükséges anyagokat	x					x		x
Készletezési, raktározási tevékenységet folytat	x						x	
Értékesítési tevékenységet folytat			x					
SZAKMAI ISMERETEK								
Alapfogalmak	x	x	x	x				

Östermelői tevékenység		x			x		x	
A termelés ráfordításai és költségei, az egyes ágazatok jellemző költségei	x					x	x	
A vállalkozás eredménye	x	x			x			
A termelési folyamat és tényezői	x		x			x		
A vállalkozás fogalma, jellemzői		x						
A vállalkozási formák jellemzői		x						
Vállalkozás létesítése					x	x	x	
Az üzleti terv készítésének céljai, az üzleti terv felépítése		x				x	x	
A vállalkozás működtetése		x			x	x	x	x
A vállalkozás átalakítása és megszüntetése		x				x		
A szerződés-kötés alapelvei, fontosabb szerződéstípusok		x					x	
Bizonylati elv és fegyelem, bizonylatok kitöltése							x	
Az üzleti tárgyalás feltételei, résztvevői, menete			x					x
A kommunikáció módszerei, eszközei								x
Az üzleti levelezés szabályai								x
A fogyasztói magatartás			x					
A piackutatás módszerei			x			x		x
Marketingtevékenység			x			x		x
Fogyasztóvédelem			x			x		
Pályázatkészítés, a támogatások igénybevételeinek szabályai				x		x	x	x
Biztosítási lehetőségek az üzleti életben	x					x	x	
A vállalkozás pénzügyei, hitelezés		x			x	x	x	
Adózás, a különböző vállalkozási formákra jellemző adózás		x			x			
Társadalombiztosítás		x			x		x	
Munkajogi, munkaügyi ismeretek		x				x		
Munkaszervezés		x				x		
Számítógépes nyilvántartás							x	
Beszerzés folyamata							x	
Raktározás, készletezés		x					x	
Leltározás, leltárkészítés		x					x	
Értékesítési módok, folyamata			x			x		
Árképzési stratégiák			x			x		
Mezőgazdasági kompenzációs felár, felvásárlási jegy		x				x	x	
SZAKMAI KÉSZSÉGEK								
Olvasott szakmai szöveg megértése	x	x	x	x	x			x
Szakmai nyelvi íráskészség								x
Szakmai írásbeli fogalmazás készsége								x
Szakmai nyelvű hallott szöveg megértése	x	x	x	x	x	x	x	x
Szakmai nyelvű beszéd-készség	x	x	x	x				x
Számolási készség					x	x	x	
SZEMÉLYES KOMPETENCIÁK								
Önállóság	x					x	x	x
Döntésképeség					x	x	x	x
Szervező-készség						x		

TÁRSAS KOMPETENCIÁK								
Határozottság						x	x	x
Kapcsolatteremtő készség								x
Irányítási készség						x		
MÓDSZERKOMPETENCIÁK								
Problémaelemzés, - feltárás, - megoldás					x	x	x	x
Tervezés					x	x		
Ismeretek helyénvaló alkalmazása					x	x	x	x

11495-12 Takarmányozástan és általános állattenyésztés követelménymodul

A kiválasztott tantárgy megnevezése a kerettantervből

Állattenyésztés I.

A kiválasztott - a közös szakmai tartalom szempontjából hangsúlyos - témakör megnevezése, tartalma a kerettantervből

2.3.2. A gazdasági állatok nemesítése

13 óra/15 óra

A törzskönyvi ellenőrzés.

A tenyészcél meghatározása és a fajta, típus megválasztásának szempontjai.

Az állattenyésztésben alkalmazott tenyészállatok kiválasztás és a tenyészértékbecslés feno- és genotípusos módszerei.

Tenyésztési eljárások: fajtatiszta tenyésztés (beltenyésztés és rokontenyésztés, vérvonaltenyésztés, vérfrissítés), keresztezés (tenyészállat- és haszonállat előállító keresztezések).

A párosítás.

Szakmai kulcsfogalmak felsorolása, meghatározása

Törzskönyvezés: tenyésztési és termelési adatok hiteles gyűjtése

Adatok megbízhatósága: közhitelű, pontos, szabatos, tiszta, egyértelmű

Zárt törzskönyv: csak azzal az állománnyal foglalkoznak, amelyeknek elődeit a lezárásig abba felvettek

Nyitott törzskönyv: ismeretlen származású, de a fajtajellegnek megfelelő állatok bekerülhetnek

ENAR: Egyednyilvántartási és Azonosítási Rendszer, amely 10 számjegyből áll

Krotália: számmal, vonalkóddal ellátott műanyag füljelző

Tetoválás: tetováló fogóval ejtett tűszúrás, melyet fertőtlenítő hatású festékekkel kennek be

Besütés: tüzes vassal történő jelölés

Fülcsipkézés: fülkagyló szegélyéből egy – egy darabot fogóval kicsípnek

Transzponder: rádiófrekvenciás azonosítás

Küllemi bírálat: az állat külső testalakulásának értékelése

Tenyészcél: több évre előre megfogalmazott elképzelés az állattenyésztésben

Gazdasági tenyészcél: minél gazdaságosabban, minél több és jobb minőségű termék előállítása

Biológiai tenyészcél: az állati szervezet biológiai zavarának megakadályozása

Fajta: egyedeit alaki, színbeli, szervműködésbeli tulajdonságok és bélyegek határolják el a faj többi egyedétől

Típus: az állat hasznosítási irányát jelzi

Tenyészérték: az ivadékoknak átadott gének összessége

Tenyész kiválasztás/szelekció: a szülők tervszerű kiválasztása

h^2 -érték/hereditabilitás: örökölhetségi értékszám

Heterózishatás: az utód egy vagy több tulajdonságban felülmúlja a szülői tulajdonságok átlagát

Genotípus: örökletes alap

Fenotípus: megjelenési forma vagy genotípus + környezethatás

STV: saját teljesítményvizsgálat

ITV: utódellenőrzés vagy ivadék teljesítményvizsgálat

BLUP: legjobb folyamatos torzítatlan előrejelzés

Tenyésztési eljárások: azoknak a módszereknek a gyűjtőneve, amelyekkel a genetikai képesség növelhető

Fajtatiszta tenyésztés: a párosítandó szülők ugyanabba a fajta tartoznak

Keresztezés: a párosítandó szülők eltérő a fajta/fajba tartoznak

Beltenyésztés: törzsen vagy tenyészetben belüli fajtatiszta tenyésztés

Beltenyésztéses leromlás (degeneráció): romlik az állat életképessége, túl finomodik a szervezet, csökken a termelés

Vérfrissítés: ugyanabba a fajta tartozó, de idegen tenyészetből származó apaállatokkal párosítanak

Vérvonaltenyésztés: kiváló apaállat genotípusa révén nagy teljesítményű törzset hoznak létre

Családtenyésztés: kiváló anyaállat genotípusa révén nagy teljesítményű családot hoznak létre

Cseppvér-keresztelés: egy – egy alkalommal más fajtaival párosítanak úgy, hogy a fajtajelleg nem változik meg

Fajtaátalakító keresztelés: a helyi fajtát értékes kultúrfajtaival párosítanak több nemzedéken át

Új fajtát előállító keresztelés: kettő vagy több fajta keresztelése 5 – 10 nemzedéken át

Haszonállat-előállító keresztelés: két eltérő fajtát vagy fajt párosítanak

Váltogató keresztelés: kettő fajtájú apaállattal felváltva történő párosítás

Rotációs keresztelés: kettőnél több apaállattal szabályosan ismétlődő sorrendben történő párosítás

Kombinatív keresztelés: a fajták kereszteléséből származó egyedeket a tenyészcéljának legmegfelelőbb apaállattal párosítják

Vonal keresztelés: beltenyésztett baromfi vonalakat kereszteznek

Párosítás: az anyaállathoz a legmegfelelőbb apaállatok kijelölése

Párosítási terv: mesterséges termékenyítésnél a párosítást írásban rögzítik

Feldolgozási javaslat

Emeljük ki, hogy a nemesítés általános célja a genetikailag megalapozott termelőképeség javítása gazdasági állatainknál. Rögzítsük tanulóinkban azt, hogy a gazdaságos termelés alapja a szakszerűen végrehajtott nemesítő munka. A nemesítési stratégia kidolgozásakor figyelembe kell venni a nemzetgazdaság igényeit, a belső fogyasztást és az exportlehetőségeket. Tudatosítani kell a nemesítés elemeinek sorrendjét.

Hangsúlyozzuk, hogy a törzskönyv olyan közokirat, amely a tenyészkiválasztás eszközéül szolgál. A tanulók motiválására a törzskönyvezés története (GSB) alkalmas. Mutassunk rá annak fontosságára, hogy a törzskönyvbe bejegyzett adatok szabatosak, megbízhatóak legyenek. Alapozni kell a tanulók meglévő ismereteire pl. kutyajelölés. Az egyedi jelölés (ENAR) összes lehetséges módozatát ismertetni kell. Be kell mutatni a jelölő eszközöket, anyagokat. Ismerjék meg a tanulók a témához kapcsolódó közokiratokat, bizonylatokat is, valamint a törzskönyvezés hatósági szervezetét.

Hívjuk fel a tenyészcél fontosságára a figyelmet, hiszen az olyan elképzelés, amelyet több évre előre meg kell határozni. Fontos a fajta, típus megválasztása és a termelés gazdaságossága közti összefüggés

megláttatása. A tanulókkal fogalmaztassunk meg konkrét tenyészcélokat úgy, hogy minél gazdaságosabban, minél több és jobb minőségű terméket állítsunk elő. Gyűjtsük össze a tanulókkal azokat a szempontokat, amelyek alapján egy fajtát (Mi alapján választott magának házi kedvencet?) kiválasztunk.

A tenyész kiválasztás és a tenyészértékbecslés módszereinél ki kell emelni, hogy ez a tenyésztői munka eredményességének az alapja. Tantárgyi koncentrációt alkalmazunk a biológiával (Darwin, természetes kiválasztódás). A tanulókkal kerestessünk ok-okozati összefüggéseket a küllem és a termelés között. A tanulókkal értelmeztessük Rice mondatát: „A származás arra ad támpontot, hogy az állat tenyésztértéke valószínűleg milyen, a fenotípus, hogy látszólag milyen, az ivadékvizsgálat pedig arra ad választ, hogy a valóságban milyen”. Megszilárdításként célszerű Ivanovot idézni: „A jó genotípusokat a jó fenotípusok között kell keresni”.

A tenyésztési eljárásokkal az állatok genetikai képességei növelhetők, illetve ezek segítségével a kitűzött tenyészcél megvalósítható. Nagyon fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a fajtatiszta tenyésztés és a keresztezés összhangja biztosítja csak a genetikai előrehaladást.

Alapozunk a korábban elsajátított örökléstani ismeretekre. A biológiában tanultakra, illetve a történelem és vizuális kultúra tantárgyakra építve dolgozzuk fel a tananyagot (Mendeli szabályok, a történelemben királyi családok, Toulouse-Lautrec festőművész). Az egyes tenyésztési eljárások ismertetése után írjuk fel azok sémáját. A tanulókkal számoltassuk ki a generációnkénti génhányadot. Gyakorlati példákra hivatkozva (magyar szürke marha, racka, mangalica, jersey szarvasmarha fajta, magyar lapály, tetra-SL, sodrott ló, öszvér stb.), szilárdítsuk meg az új ismereteket. Adjunk házi feladatot a tenyésztési eljárások gyakorlására (pl. hozz létre/alkoss új fajtát; ábrázold, hogy mi a különbség a lóöszvér és a szamáröszvér között; keress példát az állattenyésztésben új fajtákra).

A szakszerűen végzett párosítás a szelekcióval együttesen biztosítja a kitűzött tenyészcél megvalósulását. A párosítás szabályainál alapozunk Bakewell gondolatára: „Párosítsd a legjobbat a legjobbal”. Az állat tenyésztője az, aki párosította a szülőket.

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: ismeretek helyén való alkalmazása

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: olvasott szakmai szöveg megértése, szakmai nyelvi fogalmazás készsége

A kerettantervben tantárgy szintjén megtalálható javasolt tanulói tevékenységformák kiválasztott témakörhöz rendelése

Információ feldolgozó tevékenységek

Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok

Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre

Tesztfeladat megoldása

Szöveges előadás egyéni felkészüléssel

Képi információk körében

Tenyésztési eljárásokról készített rajz értelmezése

Fajok, fajták felismerése képről

Csoportos munkaformák körében

Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek

Magyarázat, kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív tanulás, házi feladat

A kiválasztott témakör esetében az értékelés rendszere, módszerei, az értékeléshez használható feladatok

A témakör feldolgozása során a tanítási órák többségén bevezető kérdésekkel és szóbeli feleltetéssel kell meggyőződni a tanulók rendszeres készülésétől.

A témakör fontossága szükségessé teszi azt is, hogy a szóbeli ellenőrzés időtartama alatt néhány tanuló egyszerű írásbeli feladatlapot töltsön ki.

A témakör végén a megszilárdító óra után zárt (teszt) és nyílt feladatokat tartalmazó témazáró dolgozattal célszerű a témát lezárni. Ezt az eredménytelenül teljesítő tanulóknál – korrekciós felkészítés után – ismételtetni kell.

A tesztfeladatok közül jól használhatók az egyszerű hibakutatásos, a többszörös választásos, négyféle és ötféle asszociációs feladatok. A nyílt feladatoknál részesítsük a tenyésztési eljárások ábrázolását, a genetikai hányadok kiszámítását és a kifejtő feladatokat.

Az egyes javasolt feladatokból az alábbiakban mintát mutatunk be.

Egyszerű választás

A feladatokban a kérdésre adott válaszok közül egy helyes. Írja a kipontozott helyre írja a helyesnek tartott válasz betűjelét. (Minden helyes válasz 1 pontot ér.)

Melyik haszonállat-előállító keresztezés?

-
A	cseppvér keresztezés
B	fajtaátalakító keresztezés
C	váltogató keresztezés
D	vérfrissítés

Mi a párosítás?

-
A	kézből való pároztatás
B	háremszerű pároztatás
C	mesterséges termékenyítés
D	a nőivarú egyedhez a legmegfelelőbb hím állat kijelölése

Hibakutatás

Ezekben a feladatokban az állításokról el kell dönten, hogy igazak vagy hamisak-e? A feladatot úgy kell megoldani, hogy a kipontozott helyre írja igaz válasz esetén az „I”, hamis válasz esetén a „H” betűjelet. (helyes válaszonként 1-1 pont)

.....

A fenotípusos szelekciókor az állat saját tulajdonságaiból következtetünk az utódok várható teljesítményére.

.....

A fajtatiszta tenyésztés során az azonos fajtába tartozó állatok párosítása és tudatos szaporítása történik.

- A cseppvér keresztezésnél csak egy alkalommal használnak más fajtát, az alapfajta jellegét alapvetően nem akarják megváltoztatni, csak néhány tulajdonságot kívánnak javítani.
- Az ivadékvizsgálat a fenotípusos tenyésztéértékbécslés fontos módszere.
- A beltenyésztés a törzsön vagy tenyészetben belüli fajtatiszta tenyésztés.
- A genotípusos szelekciókor az állat saját tulajdonságaiból következtetünk az utód várható teljesítményére.
- A cseppvér keresztezés haszonállat-előállító keresztezés.
- Párosításnak nevezzük a nőivarú egyedhez a legmegfelelőbb hím állat kijelölését.

Négyféle asszociáció

Az alábbi feladatoknál fogalmak és az ítéletek közötti kapcsolatokat kell felismerni. Két fogalom (A és B). Az ítéletek vagy az egyik, vagy a másik fogalomra, vagy mindkettőre (C), esetleg egyikre sem (D) vonatkoznak. A helyes válasz betűjelét írja a kipontozott helyre. (Minden helyes válasz 1 pontot ér.)

Mi jellemző az alábbi keresztezésekre?

- A közvetlen haszonállat-előállító keresztezés
- B közvetett haszonállat-előállító keresztezés
- C mindkettőre
- D egyikre sem

- 1. az F1 nemzedéket nem szaporítjuk tovább
- 2. idegen tenyészetből származó, de ugyanabba a fajtába tartozó kannel pároztatunk
- 3. ide tartozik a kombinatív keresztezés is
- 4. akkor alkalmazzuk, amikor a fajta korszerűtlenné vált
- 5 a piaci igények kielégítését szolgálja

Milyen tenyésztési eljárással hozták létre?

- A tenyészállat-előállító keresztezéssel
- B haszonállat-előállító keresztezéssel
- C mindkettőre
- D egyikre sem

- 1. a sodrott lovat
- 2. a jersey szarvasmarha fajtát
- 3. a magyar lapály sertést
- 4. a hibridet

Milyen tenyésztési eljárással hozták létre?

- A fajtariszta tenyésztéssel
- B tenyészállat-előállító keresztezéssel
- C mindkettőre
- D egyikre sem

- 1. az öszvért
- 2. a hungarofríz szarvasmarha fajtát
- 3. a zárt tenyészetet
- 4. a tejelő magyar tarka fajtát

Többszörös választás

Az alábbi feladatoknál a négy válasz közül több is igaz lehet az alábbi séma szerint:

- A az 1., 2. és 3. válasz igaz
- B az 1. és 3. válasz igaz
- C a 2. és a 4. válasz igaz
- D csak a 4. válasz igaz
- E mind a négy válasz igaz

Írja a helyes válasz betűjelét a kipontozott részre! (Minden helyes válasz 2 pontot ér.)

Melyek a beltenyésztés jellemzői?

- 1. a kiváló tulajdonságok rögződhetnek
- 2. egymással rokonságban lévő fajtákat párosítunk
- 3. nagy szaktudással végezhető
- 4. Bakewel munkájának eredményeként jött létre a jersey szarvasmarha

Milyen feltételei vannak az új fajtát előállító keresztezésnek?

- 1. a tenyészcél meghatározása
- 2. nagy létszámú állomány
- 3. megfelelő környezet
- 4. szigorú szelekció

Mi jellemző a vérfrissítésre?

- 1. ugyanabba a fajba tartozó, de idegen tenyészetből származó apaállattal párosítunk
- 2. a beltenyésztéses leromlás megelőzésére használjuk
- 3. másként cseppvér keresztezésnek is nevezzük
- 4. a fajta fenntartását szolgálja

Melyek a fajtaátalakító keresztezés főbb ismérvei?

-
1. a régi fajta korszerűtlenné válik
 2. az értékeesebb fajta hímjeivel párosítunk
 3. 4 – 5 nemzedéken át folytatjuk
 4. 1 – 1 tulajdonság javul

Besorolós feladat

Írja be a felsorolt keresztezési módokat az alábbi táblázat megfelelő oszlopába!

váltogató keresztezés, új fajtát előállító keresztezés, cseppvér-keresztezés, rotációs keresztezés, fajta átalakító keresztezés

Tenyészállat előállító keresztezések	Haszonállat előállító keresztezések

Fogalom felismerési feladat

Írja a kijelölt helyre a meghatározásban szereplő fogalom nevét!

----- : a gazdasági állatok valamely előnyös tulajdonságának kialakítására, illetve javítására szóló elképzelések összessége.

----- : olyan tenyésztési eljárás, amelynél az azonos fajtába tartozó állatok párosítása és tudatos szaporítása történik.

Nyílt feladatok (bemutatjuk az értékelésüket is)

Jellemezze a fajtatiszta tenyésztési eljárásokat az alábbi vázlat alapján:

- a fajtatiszta tenyésztés fogalma és célja,
- a beltenyésztés/rokontenyésztés ismertetése,
- a vérfrissítés ismertetése,
- a vérvonal-tenyésztés ismertetése!

A fajtatiszta tenyésztés fogalma:

az a tenyésztési eljárás, amikor a szülők azonos fajtába tartoznak. (1 pont)

A fajtatiszta tenyésztés célja:

a fajta fenntartása, (1 pont)

az értékmérő tulajdonságok rögzítése, továbbfejlesztése. (1 pont)

A beltenyésztés/rokontenyésztés ismertetése:

törzsön vagy tenyészeten belül alkalmazzák, (1 pont)

vérségi rokonságban lévő egyedeket párosítanak, (1 pont)

a rokoni párosítás révén beltenyésztéses leromlás jöhet létre. (1 pont)

A vérfrissítés ismertetése:

ugyanabba a fajta tartozó, de idegen tenyészetből származó állattal párosítunk , (1 pont)

ezt a módszert akkor használjuk, ha a fajtában a fejlődés üteme lelassult vagy az állomány leromlik és a degenerálódás jelei kezdenek mutatkozni. (1 pont)

A vérvonal-tenyésztés ismertetése:

egy meghatározott tenyészcél elérése érdekében, bizonyos törzsállattal kialakított állományt vele minél közelebbi rokonságba hozunk anélkül, hogy érdemleges mértékben más egyeddel is rokonságba kerülne, (1 pont)

kiváló apaállatok és hibridek előállítására használják. (1 pont)

Összesen: 10 pont

Ismertesse az állatok törzskönyvezését az alábbi vázlat segítségével!

a törzskönyvezés feladata

a törzskönyvezés mozzanatai és azok rövid jellemzése

A törzskönyvezés feladata:

A legfontosabb értékmérő tulajdonságok és az azokhoz kapcsolódó adatok hiteles gyűjtése, nyilvántartása, feldolgozása, rendszerezése, igazolása és közzététele.

Alapvetően fontos, hogy a törzskönyvbe jegyzett adatok szabatosak, megbízhatóak (közhitelűek) legyenek. (2 pont)

A törzskönyvezés mozzanatai és azok rövid jellemzése:

1. Az állatok egyedi tartós megjelölése és nyilvántartásba vétele: (1 pont)

Az egyedi jelölés számok, betűk és egyéb jelek (ivar jele, vonalkód stb.) kombinációjából állhat. A jelölés legyen jól látható, könnyen olvasható, megváltoztathatatlan és eltávolíthatatlan. (1 pont)

2. Tenyésztési és termelési adatok gyűjtése, rögzítése: (1 pont)

Az állatok származásával, születésével és szaporításával kapcsolatos adatok a tenyésztési adatok, a teljesítményüket jellemző adatok pedig a termelési adatok. (1 pont)

3. A küllemi bírálat: (1 pont)

Ezzel ítélik meg az állat külső testalakulását a hasznosítási típusnak megfelelően, termelési és tenyésztési szempontból. (1 pont)

4. A törzskönyvi osztályba sorolás: (1 pont)

Az állatot a tenyésztési és termelési eredményei valamint a küllemi pontszám alapján értékeli és a törzskönyvi követelményekben előírtak szerint osztályba sorolják. (1 pont)

Összesen: 10 pont

Csoportosítsa a keresztezési eljárásokat!

Tenyészállat előállító keresztezések: (1 pont)

cseppvér-keresztelés (vagy nemesítő keresztezés) (1 pont)

fajta-átalakító keresztezés	(1 pont)
új fajtát előállító keresztezés	(1 pont)
Haszonállat-előállító keresztezések:	(1 pont)
közvetlen haszonállat előállító keresztezés	(1 pont)
közvetett haszonállat előállító keresztezés	(1 pont)
váltakozó keresztezés	(1 pont)
rotációs keresztezés	(1 pont)
<u>kombinatív keresztezés</u>	<u>(1 pont)</u>
Összesen:	10 pont

A tanulási eredmények méréséhez feladatok kidolgozása

A tanulók képesek legyenek a tenyészcél kijelöléstől a párosításig egy teljes nemesítési folyamatot végigvezetni.

Javasolt mintafeladatok:

Végezzen magyar tarka állományán holsteinfríz fajtával fajtaátalakító keresztezést! Vázolja fel a keresztezés sémáját, jelölje be a génhányadokat is!

Meglévő tehénállományával szeretne évi 1000 literrel több tejet termeltetni. Vázolja fel a választható lehetőségeket! (A fajtákat megválaszthatja.)

A tanári munkát segítő irodalom, linkek stb.

Tacopulosz Péter, Forgó István, Balog László, Maknics Zoltán: Az állattenyésztés gyakorlata (M-113 VM-VKSZI)

Dr. Racskó Pál: Általános állattenyésztés (Állattenyésztés 2.) (Á-101 VM VKSZI)

Maknics Zoltán, Karácsony Zoltán, Kocsis István, Bank Csaba: Mezőgazdasági alapismeretek (M-119 VM-VKSZI)

www.nakvi.hu

A tanulók számára ajánlott szakirodalom, linkek stb.

Maknics Zoltán, Karácsony Zoltán, Kocsis István, Bank Csaba: Mezőgazdasági alapismeretek (M-119 VM-VKSZI)

A kiválasztott tantárgy megnevezése a kerettantervből

Takarmányozástan

A kiválasztott - a közös szakmai tartalom szempontjából hangsúlyos - témakör megnevezése, tartalma a kerettantervből

4.3.2. Takarmányismeret

15 óra/ 26 óra

A takarmányok csoportosítása.

Zöldtakarmányok:

- gyp: növényzete, hasznosítása (rét, legelő), felosztása. Legeltetési módok és eljárások.
- szántóföldi zöldtakarmányok: fűfélék, pillangósvirágúak, őszi és tavaszi zöldtakarmány-keverék, leveles és egyéb zöldtakarmányok.

Gyökér és gumós takarmányok (répafélék, burgonya, csicsóka).

Erjesztett takarmányok (szilázsok, szenázsok).

Szénák és szénalisztek (réti széna, pillangós és fűféle szántóföldi szénák).

Magvak és termések (gabona-, hüvelyes és olajos magvak).

Szántóföldi melléktermékek (gabona- és hüvelyes szalmák, kukoricaszár, leveles cukorrépafej).

Élelmiszeripari melléktermékek (tej- és tejfeldolgozási, húsipari, hal- és baromfi-feldolgozási, malomipari, növényolaj-ipari, cukoripari, szeszipari, sörgyári, keményítőgyári, konzervgyári takarmányok).

Takarmány-kiegészítők (fehérje- és zsírkiegészítők, ásványi takarmány-kiegészítők, vitamin és gyógyszeres kiegészítők, takarmányízesítők, antioxidánsok, hozamfokozók).

Ipari abrakkeverékek (premix, komplett premix, supplement, koncentrátum, táp fogalma és előállítása).

Szakmai kulcsfogalmak felsorolása, meghatározása

Takarmány: azok a növényi, állati, mikrobás és ásványi eredetű anyagok, amelyekkel az állatok táplálóanyag-szükséglete kielégíthető, belőlük az állat terméket állít elő

Takarmány kiegészítők: olyan anyagok, amelyeket a takarmányok nem vagy nem kielégítő mennyiségben tartalmaznak, az anyagcserén, a bél- és a bendőflórán keresztül növelik a termelést, javítják a takarmányértékesítést

Feltétlen takarmányok: csak az állatok táplálására használhatók

Esetleges takarmányok: emberi ételmezésre is alkalmasak

Szárzanyag-tartalom: a takarmány vízmentes része

Táplálóérték: a takarmány táplálóanyag-tartalma

Tömeg takarmányok: szálastakarmányok (zöldtakarmányok, széna, szalma, erjesztett takarmányok)

Abraktakarmányok: magvak, szemes termények

Koncentrált takarmányok: magas emészthető táplálóanyag tartalmú takarmányok

Terítés takarmányok: alacsony emészthető táplálóanyag tartalmú takarmányok

Ballaszt: sok emészthetetlen rostot, kevés emészthető táplálóanyagot tartalmaz

Jóllakottság: a magas rosttartalmú takarmány kitölti az emésztőcsövet

Jó étrendi hatás: könnyen emészthető takarmányokra jellemző

Laxáns hatás: hashajtó hatás

Laktagóg hatás: a tejtermelést fokozó hatás

Puffasztó hatás: a nedves lucernában lévő szaponinok és ösztogének okozhatják

Dugító hatás: magas csersavtartalma miatt puffadást idéz elő

Diétás hatású takarmány: magas nyálkatartalma miatt az emésztőszervi megbetegedések megelőzésében és gyógyításában szerepet játszó takarmány (pl. lenmag)

Zöldtakarmány: akkor takarítjuk be, amikor a növény még nem fejezte be fejlődését

Gyep/legelő: évelő füvekkel, herefélékkel borított terület, amelyet legeltetéssel vagy kaszálással hasznosítunk

Gyökér-gumós takarmányok: magas víztartalmúak, sok szénhidrátot és káliumot tartalmaznak

Szénák: szárított zöldtakarmányok

Szilázs: erjesztéssel tartósított zöldtakarmány

Szenázs: fonnyasztás után silózott takarmány

Magvak: szemes, abrak vagy koncentrált takarmányok

Szántóföldi melléktermékek: a főtermék betakarítása után visszamaradó anyagok

Szalma: beérett, magvaitól megfosztott növény szára, levele

Ipari melléktermékek: a termények ipari feldolgozása során keletkezett anyagok

Legeltetési terv: a gyeptermetes növedékenkénti megoszlását, a gyeptermet hasznosítását tartalmazza

Legelő állattartó képessége: a legeltethető állatok számát jelenti

Legeltetési idő: a legeltetés időtartama (Magyarországon 150 – 180 nap)

Kéksavmérgezés: a zsenge cirok/szudánifű ciánglikozid (HCN) okozta mérgezés

Antivitaminok: egyes vitaminok ellen ható anyagok (pl. megázott somkóró szénában található dikumarin, amely csökkenti a K vitamin hatását)

Zöldtakarmány keverék: kettő vagy több növény együttes termesztése (általában pillangós és nem pillangós növény)

Támasztónövény: zöldtakarmány keverékekben a fűfélék a pillangósok támasztói

Siló: a takarmány erjedésére alkalmas tároló tér

Strukturális hatékonyság: aktív mozgásra készíti a bennet

Anyaszéna: az első kaszálásból származó széna

Sarjuszéna: a későbbi kaszálásokból származó széna

Borjú vagy csikószéna: fiatal növényekből készült, kevésbé rostos széna

Elsőrendű réti széna: legalább 20 % pillangóst, legfeljebb 10 % másodrendű és 2 % savanyú fűvet tartalmaz

Közepes minőségű réti széna: legalább 20 % pillangóst, legfeljebb 10 % másodrendű és 2 % savanyú fűvet tartalmaz

Gyenge minőségű réti széna: pillangóst nem tartalmaz, a fűvek több, mint 50 %-a savanyú fű

Szénaliszt: szénaőrlemény

Zöld növényi liszt: zöldtakarmányok pillanatszáritásával és darálásával készül

Pellet vagy brikett: 2 – 3 cm átmérőjű gyors száritott, préselt lucernaszecska

Granulátum: szemcsézett, préselt takarmány

Tripszininhibitor: a tripszin enzim hatását gátolja

Tápszert: tejpotló anyag

Egységes premix: önmagában nem etethető előkeverék, amely vitaminokat és mikroelemeket tartalmaz

Komplett premix: a vitamin- és mikroelem-összetevők mellett makroelemeket is tartalmaz

Koncentrátum: tápok előkeveréke (magas fehérjetartalmú takarmány), önmagában nem etethető

Táp/keveréktakarmányok: koncentrátum „hígítva” gazdasági abrakkal

Szupermix (supplement): összetételében átmenet a komplett premix és a koncentrátum között, vitaminokat, makro- és mikroelemeket, állati eredetű fehérjét tartalmaz

Feldolgozási javaslat

Az állati termék-előállítás összes költségének 50 – 70 %-át a takarmányozás költségei teszik ki, ezért fontos a tanulóknak annak tudatosítása, hogy okszerű takarmányozással a termelés gazdaságosabbá tehető. Ennek alapvető feltétele a szakszerű takarmányismeret, ez teszi lehetővé az etetendő takarmányok és azok napi adagjának helyes megválasztását.

A takarmányismeret témakör különösen alkalmas csoportmunkás feldolgozásra, hiszen számos olyan konkrét ismeretet tartalmaz, amelyek csak közvetlen érzékeléssel sajátíthatók el. Ennek bizonyítására a bemutatjuk a „Magvak és termések” tananyagot elsajátíttató új ismereteket feldolgozó órát azonos tananyagot azonos időben feldolgozó csoportmunka típusban.

Az órát szervezéssel és előkészítéssel (motiválással) kezdjük. Az osztályt 5 csoportra osztjuk, előzőleg a tantermet ennek megfelelően átrendeztük. Az egyes munkahelyekre elhelyeztük felírtos edényben (nem sorrendben) a következő magvakat: kukorica, árpa, búza, zab, borsó, szójabab, lóbab,

napraforgó, len. Az egyes munkahelyekre takarmányozási táblázatokat, utasítást és kitöltendő feladatlapot is raktunk. A csoportmunkára 25 perc áll rendelkezésre. A csoportmunka idején a tanulók az írásos utasítás alapján elemeznek, keresik az összefüggéseket, majd a feladatlapra írják az általánosításokat és az integrációs szakaszban közösen összegzik azokat. Külön felhívjuk a figyelmüket arra is, hogy a korábban megszerzett ismereteiket (pl. ásványi anyag, vitamintartalom stb.) építsék be beszámolóikba.

Az „Utasítás” az alábbiakat tartalmazza

A) Nyissák ki a takarmányozási táblázatot „A kérődzők takarmányainak összetétele és táplálóértéke” című résznél. Keressék ki a tálcán lévő takarmányokat a táblázatból és a tálcán rakják őket 3 olyan csoportba, ahogy a táblázatban is szerepelnek. A feladatlapra írják rá a csoportokat és az egyes csoportokba beosztott takarmányok nevét!

B) Hasonlítsák össze az árpa, a búza, a kukorica (szárított) és a zab szárazanyag-, nettó energia- (Ne_m) és nyersfehérje tartalmát! Az adatokat írják rá a feladatlapra! A feladatlapon rangsorolják a 4 takarmányt nettó energia és nyersfehérje tartalmuk alapján!

C) Az összehasonlítást a „B” pontban leírtak alapján végezzék el a borsó, a szójabab és a lóbab takarmányoknál is. Az adatokat és a rangsort írják rá a feladatlapra!

D) Az összehasonlítást az előbbieket alapján végezzék el a napraforgónál és a lenmagnál is. Az adatokat és a rangsort írják rá a feladatlapra!

E) Az adatok alapján rangsorolják a 3 fő csoportot (gabona magvak, hüvelyes magvak, olajos magvak) a feladatlapon nettó energia és nyersfehérje tartalom alapján!

F) Keressék ki a takarmányozási táblázatból a takarmányrépa szárazanyag-, nettó energia- (Ne_m) és nyersfehérje tartalmát! Írják a feladatlapra és az értékeket hasonlítsák össze a magvak adataival.

G) Sorolják be a fontosabb állatfajokat (szarvasmarha, sertés, juh, ló, baromfifajok) 2 csoportba az alapján, hogy a magvak és termések milyen szerepet játszanak takarmányozásukban! A válaszokat írják a feladatlapra!

A „Feladatlap” az alábbiakat tartalmazza

A)

I. csoport megnevezése:	II. csoport megnevezése:	III. csoport megnevezése:
Takarmányok megnevezése:	Takarmányok megnevezése:	Takarmányok megnevezése:
-	-	-
-	-	-
-	-	-----
-	-----	-----

B)

	Szárazanyag g/kg takarmány	Nettó energia- (Ne _m) MJ/kg szárazanyag	Nyersfehérje g/ kg szárazanyag
Kukorica			
Árpa			
Búza			
Zab			

Rangsor:

	1.	2.	3.	4.
Nettó energia tartalom alapján				
Nyersfehérje tartalom alapján				

C)

	Szárazanyag g/kg takarmány	Nettó energia- (Ne _m) MJ/kg szárazanyag	Nyersfehérje g/ kg szárazanyag
Borsó			
Szójabab			
Lóbab			

Rangsor:

	1.	2.	3.
Nettó energia tartalom alapján			
Nyersfehérje tartalom alapján			

D)

	Szárazanyag g/kg takarmány	Nettó energia- (Ne _m) MJ/kg szárazanyag	Nyersfehérje g/ kg szárazanyag
Napraforgó			
Len			

Rangsor:

	1.	2.
Nettó energia tartalom alapján		
Nyersfehérje tartalom alapján		

E) A csoportok rangsora

	1.	2.	3.
Nettó energia tartalom alapján			
Nyersfehérje tartalom alapján			

F)

	Szárazanyag g/kg takarmány	Nettó energia- (Ne _m) MJ/kg szárazanyag	Nyersfehérje g/ kg szárazanyag
Takarmányrépa			
Összehasonlítás a magvak átlagadataival*			

* ha a magvak átlagadatai alacsonyabbak, akkor a „kisebb” szót, ha magasabbak, akkor a „nagyobb” szót kell beírni.

G) Az állatfajok besorolása

I.	II.

A csoportmunka befejezése után a magvak és termékek főbb jellemzői a csoportok beszámolóí alapján fogalmazódnak meg az alábbiak szerint:

1. csoport: Állapítsák meg a magvak és termékek főbb jellemzőit!

Alacsony víztartalmúak, sok emészthető táplálóanyagot és kevés nyersrostot tartalmaznak, koncentráltak.

2. csoport: Milyen csoportba oszthatók a magvak és termékek? Mely állatfajok takarmányozásában van a legnagyobb szerepük?

Csoportjaik: gabona magvak, hüvelyes magvak, olajos magvak.

A sertés és a baromfifajok takarmányozásában van a legnagyobb jelentősége a magvaknak.

3. csoport: Mi jellemzi a gabona magvakat és melyek az állatok takarmányozásában legfontosabb gabona magvak?

Közepes mennyiségű fehérjét és sok szénhidrátot, foszfor és B vitaminokat tartalmaznak, kalciumban szegények. A kukorica, a takarmánybúza, az árpa és a zab a legjelentősebb gabona magvak. Közülük a legtöbb energiát a kukorica, a legtöbb fehérjét a takarmánybúza tartalmazza.

4. csoport: Mi jellemzi a hüvelyes magvakat és melyek az állatok takarmányozásában legfontosabb hüvelyes magvak?

Sok fehérjét tartalmaznak, foszforban gazdagok, kalciumban szegények, dugító hatásúak. Fontosabb hüvelyes magvak: takarmányborsó, szójabab, lóbab.

5. csoport: Mi jellemzi az olajos magvakat és melyek az állatok takarmányozásában legfontosabb olajos magvak?

Magas zsír- és fehérjetartalmúak, avasodhatnak. A tej- és a tojástermelésre serkentően hatnak.
Fontosabb olajos magvak: napraforgó, len.

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: látás, tapintás, szaglás, önállóság, szervezőkészség, meggyőzőkészség, ismeretek helyén való alkalmazása

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: mennyiségérzék, elemi számolási készség, szakmai nyelvi fogalmazás készsége

A kerettantervben tantárgy szintjén megtalálható javasolt tanulói tevékenységformák kiválasztott témakörhöz rendelése

Olvasott szöveg önálló feldolgozása
Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel
Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok
Tesztfeladat megoldása
Szöveges előadás egyéni felkészüléssel

Képi információk körében
Takarmánynövények felismerése

Csoportos munkaformák körében
Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

Vizsgálati tevékenységek körében
Takarmányminták azonosítása

A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek
Magyarázat, kiselőadás, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív tanulás, házi feladat

A kiválasztott témakör esetében az értékelés rendszere, módszerei, az értékeléshez használható feladatok

A témakör feldolgozása során a tanítási órák többségén bevezető kérdésekkel és szóbeli feleltetéssel kell meggyőződni a tanulók rendszeres készüléséről.

A témakör fontossága szükségessé teszi azt is, hogy a szóbeli ellenőrzés időtartama alatt néhány tanuló egyszerű írásbeli feladatlapot töltsön ki.

A témakör végén a megszilárdító óra után zárt (teszt) és nyílt feladatokat tartalmazó témazáró dolgozattal célszerű a témát lezárni. Ezt az eredménytelenül teljesítő tanulóknál – korrekciós felkészítés után – ismételtetni kell.

A témakör jellegéből eredően a tesztfeladatok közül jól használhatók az egyszerű hibakutatásos, a többszörös választásos, négyféle és ötféle asszociációs feladatok. A nyílt feladatoknál részesítsük előnybe az egyes takarmányok besorolását, jellemzőinek bemutatását tartalmazó táblázat kitöltését.

Az egyes javasolt feladatokból az alábbiakban mintát mutatunk be.

Hibakutatás

Ezekben a feladatokban az állításokról el kell dönten, hogy igazak vagy hamisak-e? A feladatot úgy kell megoldani, hogy a kipontozott helyre írja igaz válasz esetén az „I”, hamis válasz esetén a „H” betűjelet. (helyes válaszonként 1-1 pont)

- A ballaszttakarmány rosttartalma magas, ezért serkenti a bélműködést.
- A magvak takarmányozási szempontból foszforban gazdagok.
- A premix önmagában etethető speciális előkeverék.
- A silózási veszteség alapos tömörítéssel csökkenthető.
- A laktagóg takarmányok hashajtó hatásúak.
- A gabonamagvak dugító hatásúak.
- A szálastakarmányok foszforban gazdagok.
- A kukorica fehérjében gazdag.
- A szenázs szárazanyag-tartalma 35 % alatt van.
- Extrahálással a szójában a tripszingatólós anyagok hatástalaníthatók.
- Az extrahált szójadara a legjobb biológiai értékű növényi fehérje-forrás.
- A zab diétás hatású takarmány.
- A szupermix, a komplett premix és a koncentrátum között áll.
- A koncentrátum önmagában nem etethető.

Mennyiségi összehasonlítás

Ezekben a feladatokban két mennyiség („a” és „b”) nagyságrendi viszonyát kell eldönteni. Három lehetőség adódik: vagy az egyik nagyobb, vagy a másik, végül esetleg egyformák vagy közel azonos nagyságúak is lehetnek. A választási lehetőségek tehát a következők:

- A „a” nagyobb, mint „b”
- B „b” nagyobb, mint „a”
- C „a” és „b” egyforma vagy megközelítően azonos nagyságú

A helyes válasz betűjelét írja a kipontozott helyre.

(Minden helyes válasz 1 pontot ér.)

-
 - a a tehén napi szénaadagja
 - b a tehén napi szalmaadagja
-
 - a a lovak rostemésztése
 - b a sertések rostemésztése
-
 - a a szilázs szárazanyag-tartalma
 - b a szenázs szárazanyag-tartalma

Négyféle asszociáció

Az alábbi feladatoknál fogalmak és az ítéletek közötti kapcsolatokat kell felismerni. Két fogalom (A és B). Az ítéletek vagy az egyik, vagy a másik fogalomra, vagy mindkettőre (C), esetleg egyikre sem (D) vonatkoznak. A helyes válasz betűjelét írja a kipontozott helyre. (Minden helyes válasz 1 pontot ér.)

Mi jellemző az alábbi magvakra?

- A gabona magvakra
- B hüvelyes magvakra
- C mindkettőre
- D egyikre sem

- 1. koncentrált takarmányok
- 2. hashajtóhatásúak
- 3. fehérjetartalmuk nagy
- 4. foszforban gazdagok, kalciumban szegények
- 5. szénhidrátban gazdagok, fehérjében szegények

Melyik főbb takarmánycsoportba tartoznak az alábbi takarmányok?

- A fűféle zöldtakarmány
- B pillangós zöldtakarmány
- C mindkettő
- D egyik sem

- 1. muhar
- 2. vörös here
- 3. silókukorica
- 4. napraforgós csalamádé
- 5. szántóföldi zöldtakarmányok

Melyik főbb takarmánycsoportba tartoznak az alábbi takarmányok?

- A sörgyári melléktermék
- B malomipari melléktermék
- C mindkettő
- D egyik sem

- 1. ocsú
- 2. élesztő
- 3. korpa
- 4. szeszgyári moslék
- 5. élelmiszeripari melléktermékek

Ötféle asszociáció

Az alábbi feladatokban fogalmak és ítéletek közötti kapcsolatokat kell felismerni.

Minden ítélet csak egy fogalomhoz tartozhat. Írja a fogalmak betűjelét a megfelelő ítéletek elé a kipontozott helyre! (Minden helyes válasz 1 pontot ér.)

Párosítsa össze az alábbi takarmányokat jellemzőikkel!

A	búza
B	silókukorica
C	extrahált szójadara
D	lucernaszenázs
E	réti széna

	1. fő- és másodvetésben is termesztendő
	2. zölden és szilázsként tartósítva is etethető
	3. szárítással tartósított zöldtakarmány
	4. fonnyasztott takarmányból készül
	5. a szarvasmarha napi adagja a testtömeg 1 %-a
	6. fiatal és nagy termelésű állatokkal etetjük
	7. tartósításakor nincs lécsurgás okozta veszteség
	8. nyersfehérje-tartalma 42-50 %
	9. a tyúkok specifikus takarmánya
	10. szemesen vagy dercésen etetjük

Melyik csoportba tartoznak a felsorolt takarmányok!

A	malomipari melléktermékek
B	növényolajipari melléktermékek
C	cukorgyári melléktermékek
D	sörgyári melléktermékek
E	szeszgyári melléktermékek

	1. búzakorpa
	2. melasz
	3. extrahált szójadara
	4. nyers moslék
	5. malátacsíra

Mi jellemző az alábbi takarmányokra!

A	melasz
B	árpa
C	extrahált napraforgódara
D	savó
E	legelő

	1. a legolcsóbb takarmány
	2. tavaszi és őszi változata is van
	3. értékes fehérjeforrás
	4. sertésnél és baromfinál gyomor- bélgyulladást okozhat

- 5. a túrógyártás mellékterméke
- 6. a zsírt keményíti
- 7. a takarmányok ízesítésére használjuk
- 8. kedvezően hat a szervezeti szilárdságra
- 9. kedvezően hat az emésztésre
- 10. energiaforrásként szolgálhat

Melyik csoportba tartoznak a felsorolt takarmányok?

- A fűféle zöldtakarmány
- B pillangós zöldtakarmány
- C leveles zöldtakarmány
- D zöldtakarmány keverék
- E egyéb zöldtakarmány

- 1. csalán
- 2. napraforgó csalamádé
- 3. zabos bükköny
- 4. baltacím
- 5. silókukorica

Melyik csoportba tartoznak a felsorolt takarmányok!

- A gabona magvak
- B hüvelyes magvak
- C olajos magvak
- D gyökértakarmányok
- E gumóstakarmányok

- 1. repce
- 2. rozs
- 3. lóbab
- 4. tritikále
- 5. len
- 6. szójabab
- 7. burgonya
- 8. murokrépa
- 9. takarmányrépa
- 10. csicsóka

Párosítsa össze az alábbi takarmányozási fogalmakat meghatározásukkal!

- A dugító hatás
- B laktagóg hatás
- C ballaszttakarmány

D	pácolás
E	koncentrált takarmány
.....	1. tejtermelést fokozó hatás
.....	2. ízesítés
.....	3. magas beltartalmú takarmány
.....	4. ilyen takarmány a kukorica
.....	5. hüvelyesek etetésekor lép fel
.....	6. nagy adagú zöldtakarmány etetésekor fordul elő
.....	7. ha az abrakkeverékben 20 %-nál nagyobb arányban van a borsó
.....	8. nagy teriméjű takarmány
.....	9. takarmány-előkészítési mód
.....	10. ilyen takarmány a szalma

Melyik csoportba tartoznak a felsorolt takarmányok?

A	sörgyári melléktermék
B	növény-olajipari melléktermék
C	cukoripari melléktermék
D	malomipari melléktermék
E	állati eredetű takarmány

.....	1. savópor
.....	2. ocsú
.....	3. extrahált napraforgódara
.....	4. malátacsíra
.....	5. melasz
.....	6. korpa
.....	7. halliszt
.....	8. répaszelet
.....	9. élesztő
.....	10. extrahált szójadara

Többszörös választás

Az alábbi feladatoknál a négy válasz közül több is igaz lehet az alábbi séma szerint:

A	az 1., 2. és 3. válasz igaz
B	az 1. és 3. válasz igaz
C	a 2. és a 4. válasz igaz
D	csak a 4. válasz igaz
E	mind a négy válasz igaz

Írja a helyes válasz betűjelét a kipontozott részre! (Minden helyes válasz 2 pontot ér.)

Melyek a jó erjedés feltételei szilázs készítésekor?

-
1. elegendő számú vajsavbaktérium
 2. 30 – 40 %-os szárazanyag-tartalom
 3. aerob körülmény
 4. 40 oC alatti hőmérséklet

Milyen veszteségek lépnek fel széna készítésekor?

-
1. erjedési veszteség
 2. kilúgozási veszteség
 3. levélpergési veszteség
 4. felületi veszteség

Hogyan csökkenthető silózáskor a tartósítási veszteség?

-
1. alapos tömörítéssel
 2. megfelelő szecskahosszal
 3. a silótípus helyes megválasztásával
 4. a silózás gyors, 7 nap alatti befejezésével

Mi jellemző a gyökér- és gumós takarmányokra?

-
1. a fehérjetartalmuk közepes
 2. egyoldalú táplálóanyag-tartalmuk miatt önmagukban nem etethetők
 3. káliumban szegények
 4. N-mentes kivonható anyagban gazdagok

Mi jellemző a szilázskészítésre?

-
1. a lucerna nehezen erjeszthető takarmány
 2. a silókukorica szárazanyag-tartalmának silózáskor 30-35 % között kell lenni
 3. a vajsavképző baktériumok 35-40 OC között szaporodnak el
 4. a takarmányon lévő föld elősegíti a tejsavbaktériumok elszaporodását

Táblázat kitöltése

Az alábbi táblázat hiányzó adatainak kitöltésével jellemezze a megadott takarmányokat!
(a szárazanyag-, fehérje-, nyersrost-tartalom jellemzésére használja az „alacsony”, „közepes”, „magas” kifejezéseket) (Minden helyes válasz 1 pontot ér)

Takarmány csoport	A takarmány neve	Szárazanyag-tartalma	Fehérje-tartalma	Egyéb jellemzői	Abrakkeverékekben %-ban fordul elő
	Borsó				

Takarmány	A takarmány	Szárazanyag-	Fehérje-	Nyersrost-	Etethető
-----------	-------------	--------------	----------	------------	----------

csoport	neve	tartalma	tartalma	tartalom	menyiség az állat testtömegének %-ában
	Silókukorica				
	Silókukorica szilázs				
	Legelőfű				

Az alábbi táblázat hiányzó adatainak kitöltésével jellemezze a megadott takarmányokat!

(a szárazanyag-, fehérje-, nyersrost-, zsírtartalom jellemzésére használja az „alacsony”, „közepes”, „magas” kifejezéseket) (Minden helyes válasz 1 pontot ér.)

Takarmány csoport	A takarmány neve	Szárazanyag-tartalma	Fehérje-tartalma	Nyersrost-tartalom	Zsír- (olaj) tartalom
	Réti széna				
	Kukorica (szemes)				
	Lucerna széna				
	Takarmányrépa				

Az alábbi táblázat hiányzó adatainak kitöltésével jellemezze a megadott takarmányokat!

(a szárazanyag-, fehérje-, nyersrost-, zsírtartalom jellemzésére használja az „alacsony”, „közepes”, „magas” kifejezéseket) (Minden helyes válasz 1 pontot ér.)

Takarmány csoport	A takarmány neve	Szárazanyag-tartalma	Fehérje-tartalma	Nyersrost-tartalom	A szarvasmarhá-val etethető napi adag (kg)
	Lucerna szenázs				
	Takarmányszalma				

A tanulási eredmények méréséhez feladatok kidolgozása

A témakör végére a tanulók ismerjék fel és jellemezzék a gazdasági állataink takarmányozásában felhasznált takarmányokat. Ennek elméleti ellenőrzésére az alábbiakban közölt táblázat kitöltését javasoljuk.

Az alábbi táblázat kitöltésével jellemezze a felsorolt takarmányok sajátosságait!

Takarmány neve	Főcsoport	Csoport	Víztartalom	Fehérjetartalom	Nyersrost-tartalom	Ásványi anyag tartalom	Vitamin tartalom
Lucernaszéna							
Kukorica (szemes)							
Zabos bükköny							
Takarmányrépa							
Szójabab (szemes)							
Legelőfű							
Silókukorica szilázs							
Napraforgómag							
Burgonya							
Zab (szemes)							

Megjegyzés:

Az egyes jellemzőknél válasszon az alábbi kifejezésekből:

- víztartalom: vizenyős; közepes; légszáraz; mesterségesen szárított
- fehérjetartalom: magas; közepes; alacsony
- nyersrost-tartalom: magas; közepes; alacsony; nem tartalma

A tanári munkát segítő irodalom, linkek stb.

Márkó József: Takarmányozástan (Állattenyésztés 3.) (Á-102 VM-VKSZI)

Király Csaba: Mezőgazdasági alapismeretek (Takarmányozástan II.) (VB-011 VM-VKSZI)

Komlósné Dr. Orosz Szilvia, Dr. Hausenblasz József, Dr. Vetési Margit, Erdélyi Márta: Takarmányozási táblázatok (Á-099 VM-VKSZI)

www.nakvi.hu

A tanulók számára ajánlott szakirodalom, linkek stb.

Márkó József: Takarmányozástan (Állattenyésztés 3.) (Á-102 VM-VKSZI)

Király Csaba: Mezőgazdasági alapismeretek (Takarmányozástan II.) (VB-011 VM-VKSZI)

Komlósné Dr. Orosz Szilvia, Dr. Hausenblasz József, Dr. Vetési Margit, Erdélyi Márta: Takarmányozási táblázatok (Á-099 VM-VKSZI)

A kiválasztott tantárgy megnevezése a kerettantervből

Mezőgazdasági alapgyakorlatok

A kiválasztott - a közös szakmai tartalom szempontjából hangsúlyos - témakör megnevezése, tartalma a kerettantervből

7.3.3. Takarmányozástan

90 óra/102 óra

Megjegyzés: 10. osztály 90 óra (heti 2,5 óra)

A takarmányok vizsgálata, minősítése: „ögy”

- takarmányvizsgálatok: mintavétel, víz- és szárazanyag-tartalom meghatározása, szerves és szervetlen alkotórészek egyszerű kémiai vizsgálata, laboratóriumi eredmények értékelése,
- takarmányok érzékszervi vizsgálata, minősítése,
- takarmányvizsgálati laboratórium munkájának tanulmányozása.

Különböző takarmányok felismerésének gyakorlása: „ögy”

- takarmánynövények felismerése különböző fejlettségi stádiumokban, minősítés, magismeret (zöldtakarmányok, gyökér- és gumós takarmányok, magvak és termékek),
- tartósított takarmányok (szénák, szilázsok, szenázsok) felismerése, minősítése,
- mezőgazdasági és ipari melléktermékek felismerése és minősítése,
- tápok és koncentrátumok fajtáinak megismerése.

Takarmány-kiegészítők megismerése: „ögy”

- fehérje- és zsírkiegészítő készítmények,
- ásványi anyag és vitamin premixek,
- egyéb kiegészítők (ízesítők, antioxidánsok, gyógyszeres takarmány-kiegészítők).

Táplálóanyag-arány számítások és takarmány-értékesülési számítások:

- emésztési együttható kiszámítása,
- fehérjekoncentráció, energia: fehérje arány, energiakoncentráció kiszámítása,
- a fajlagos takarmány-felhasználás kiszámítása.

Takarmányadagok összeállításának alapelvei:

- takarmányozási táblázatok használata,
- a takarmányadag összeállítás menetének elsajátítása mintapéldán (közelítési módszerrel),
- takarmányadag optimalizálás számítógépes szoftver segítségével.

A takarmányok előkészítésének módjai és eszközei: „ögy”

- tömegtakarmányok előkészítésének módjai és eszközei (mosás, szeletelés, pépesítés, főzés, párolás, páckészítés, szálastakarmányok őrlése,
- abraktakarmányok előkészítése (darálás, keverés).

A takarmányozás végrehajtása különböző fajú, korú és hasznosítású állatoknál:

az etetés és itatás módjai, rendje, technikája. „ögy”

Szemestakarmányok feldolgozása, keveréktakarmányok gyártása: „ögy”

- különböző működési elvű mérlegek használata,
- kalapácsoló daráló kialakítása, rostacsere, daráló üzemeltetése különböző takarmányok esetében,
- keverő berendezések felépítése és működése,
- keveréktakarmányok készítése adott recepttúra alapján,
- keveréktakarmány előállító üzem munkájának megismerése.

Szakmai kulcsfogalmak felsorolása, meghatározása

Vízenyős takarmány: 65 – 95 %-os víztartalmú takarmány

Közepes víztartalmú takarmány: 20 – 30 %-os víztartalmú takarmány

Légszáraz takarmány: 10 – 15 %-os víztartalmú takarmány

pH-érték: a takarmány kémhatása

Emésztési együttható: kifejezi, hogy az állat a takarmány táplálóanyagainak hány százalékát tudja hasznosítani

Energia – fehérje arány: kifejezi, hogy egy MJ energiára hány gramm nyersfehérje jut

Fehérjekoncentráció: kifejezi, hogy a takarmányban lévő fehérje hány százaléka a takarmány szárazanyag-tartalmának vagy 1 kg-jának

Energiakoncentráció: kifejezi, hogy a takarmány vagy a takarmányadag 1 kg-jára (vagy 1 kg szárazanyag-tartalmára) mennyi energia jut

Fajlagos takarmány felhasználás: egységnyi mennyiségű állati termék előállításához felhasznált takarmány mennyisége

Szecskaázás: zöldtakarmányok, széna- és szalmafélék aprítása

Szeletelés: gyökér- és gumós takarmányok felaprítása

Pácolás: kevésbé ízletes takarmány füllesztéssel ízletesebbé tétele

Darálás: a magvak aprítása

Ad libitum etetés: étvágy szerinti etetés

Szemi ad libitum: adagolt etetés

Feldolgozási javaslat

Tudatosítsuk a tanulóknál, hogy a takarmány azért a legfontosabb környezeti tényező, mert alapvetően befolyásolja a gazdasági állatok termelését.

Az okszerű takarmányozáshoz feltétlenül szükséges a takarmányok beltartalmának alapos ismerete.

Gyakorolni kell a takarmánynövények felismerését azok különböző fejlettségi stádiumaiban. Kellő jártasságot kell szereztetni a tanulókkal a takarmányok minősítésében, hiszen gazdaságosan magas termelést csak kiváló minőségű, beltartalmi értékű takarmányokkal lehet elérni.

A tanulók anatómiai és élettani (emésztési és felszívódási) ismereteire alapozva hangsúlyozni kell a takarmányok táplálóanyag arány- és takarmányértékesülési számítások fontosságát, hiszen az állat nem abból él és termel, amit elfogyaszt, hanem, ami felszívódik.

Emeljük ki a szakszerű takarmányadag összeállítás fontosságát, hiszen a termelés gazdaságosságát döntően ez befolyásolja. Ismertessük a takarmányadag összeállítás alapelveit, mutassuk be a takarmányadag optimalizálását számítógépes szoftver segítségével.

Hívjuk fel a figyelmet a takarmányok előkészítésének módjaira és eszközeire.

Egyénileg gyakoroltassuk a különböző fajú, korú és hasznosítású állatoknál az etetés és az itatás végrehajtását/technikáját.

Mutassuk be a mérlegek használatát, a kalapácsos daráló és a keverő berendezés felépítését, működését. Üzemeltetés keretében ismerjék meg a keveréktakarmányokat előállító üzem munkáját.

Takarmányozástan megszilárdító gyakorlata „forgószínpad” típusú csoportmunka formában

A tanulókat 4 (5 – 6 fős) csoportra osztjuk. A feladatokat forgószínpad szerűen oldják meg. Munkacsoportonként külön – külön írásban összeállítjuk az elvégzendő vizsgálatokat, megfigyeléseket, munkákat. Minden tanulónak saját munkalapja van, amelyen a kapott eredményeket rögzíti. Ez egyben a megszilárdítást is biztosítja, a tanár számára pedig lehetővé teszi az ellenőrzést is.

Az egyes feladatoknál különleges motivációs lehetőséget biztosít, ha felvázolunk egy tényleges munkahelyzetet, amellyel a tanulók szakmájuk gyakorlása közben találkozhatnak. (A 3-4. gyakorlati feladatnál mintát mutatunk erre.)

Az egyes csoportok feladatai

1. csoport: A takarmányok vizsgálata, minősítése

Vegyenek takarmánymintákat a megnevezett takarmányokból, bírálják a megadott szempontok szerint a takarmánymintákat. A kapott eredmények alapján minősítsék a takarmányokat!

A mintavétel végrehajtása, a kísérőlevél megírása, a minta csomagolása.

Vizsgálatok:

- szárazanyag-tartalom meghatározása,
- pH-érték megállapítása (szilázs/szenázs),
- érzékszervi vizsgálat.

Minősítő lap

Minősítési szempontok	A vizsgálat eredménye	Minőségi osztályok		
		Jó minőségű (I. o.)	Közepes minőségű (II. o.)	Rossz minőségű (III. o.)
Szárazanyag-tartalom %				
pH-érték				

Szín				
Szag				
Állomány/szerkezet				

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: látás, tapintás, szaglás

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: mennyiségérzék, elemi számolási készség

2. csoport: Különböző takarmányok felismerésének gyakorlása

Sorolják be a kirakott takarmányokat a tanult csoportokba!

Gyűjtsék ki a takarmányozási táblázatból a szárazanyag-tartalmukat és ezek alap töltsek ki az alábbi táblázatot!

A takarmány neve	Takarmány-csoport	Szárazanyag-tartalom %	Vizenyős takarmány*	Közepes víztartalmú takarmány*	Légszáraz takarmány*

* A megfelelő oszlopba tegyen „X” jelölést

Javaslat a szaktanárnak: a 10 felismerendő takarmány lehetőleg különböző csoportba tartozzon (pl. silókukorica szilázs, lucerna, réti széna, kukorica, zabszalma, búzakorpa, fű, tejpor, takarmányrépa, extrahált szójadara)

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: ismeretek helyén való alkalmazása

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: szakmai írásbeli fogalmazás készsége, mennyiségérzék

3. csoport: Táplálóanyag-arány és takarmány-értékesülési számítások

Munkahelyzet:

Állattartóként növendékbika hizlalása mellett árutozás termeléssel is foglalkozik. A piaci részesedés és a versenyképesség fokozása érdekében szüksége lehet egy könnyen kiszámítható mutatóra, amivel becsülni tudja a termék-előállítás gazdaságosságát. Így lehetősége adódik arra, hogy ha szükséges, akkor gyorsan beavatkozhat. A költségcsökkentés lehetővé teszi a termékei árának csökkentését, s így nő a piaci versenyképessége.

Oldják meg a következő feladatokat:

A) Mennyi az árpában az energia – fehérje arány, ha sertéssel etetjük a 112 g/kg nyersfehérje, 13,4 MJ/kg energiatartalmú árpát?

B) Számítsa ki a szárazanyag kg-ra vonatkoztatott fehérjekoncentrációt, ha az extrahált szójababdara 523 g/kg szárazanyag nyersfehérjét tartalmaz!

C) Mennyi a takarmányadag energiakoncentrációja 1 kg takarmányra, ha a takarmányadag összesen 16,6 kg, az összes energiatartalma 59,77 NE_mMJ?

D) Számítsa ki a fajlagos takarmány felhasználást, ha 12 db-ból álló hízó marha csoport áprilisban naponta 50 kg tápot fogyasztott és a csoport egyedeinek havi testtömeg gyarapodása 35 kg volt!

E) Az „A” jelű tehéncsoport napi 1200 liter tejet termel és 420 kg tejelő tápot fogyaszt el, a „B” jelű tehéncsoport pedig 1400 liter tej termeléséhez 560 kg tejelő tápot használ fel. Melyik csoport termel gazdaságosabban?

Javaslat a szaktanárnak: egy-egy példán keresztül végezzék el az adott mutató kiszámítását. A fajlagos takarmány-felhasználást célszerű állati termékenként kiszámíttatni (tejre, húsrá, tojásra, gyapjúra). A részletes állattenyésztés takarmányozási megalapozása miatt mindenképpen gyakorolják a takarmányadag-összeállítás menetét megközelítéses módszerrel vagy számítógépes szoftver segítségével.

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: ismeretek helyén való alkalmazása

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: elemi számolási készség

4. csoport: Állatok etetése, itatása, takarmányok előkészítése

Munkahelyzet:

Állattenyésztő vállalkozásában az állatokat heti váltásban két gondozó látja el. Egy idő után feltűnt Önnek, hogy az egyik héten nyugtalanabbak az állatok és termelésük is alacsonyabb. Váratlan ellenőrzéseket végzett és így kiderült, hogy az egyik dolgozó az állatok takarmányozását nem a munkarendben meghatározott időben és sorrendben hajtja végre.

Jegyezzék fel a tanüzemben található etetési, itatási, takarmány előkészítési módokat, technikákat különböző fajú, típusú, ivarú és korú állatoknál. (Ha lehetséges, akkor gyakorolják az etetést, itatást, takarmány előkészítést.)

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: meggyőzőkészség, helyzetfelismerés

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: szakmai írásbeli fogalmazás készsége

A kerettantervben tantárgy szintjén megtalálható javasolt tanulói tevékenységformák kiválasztott témakörhöz rendelése

Információ feldolgozó tevékenységek

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása

Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok
Tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban

Komplex információk körében
Jegyzetkészítés eseményről kérdéssor alapján
Csoportos munkaformák körében
Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással
Gyakorlati munkavégzés körében
Műveletek gyakorlása
Munkamegfigyelés adott szempontok alapján
Üzemeltetési tevékenységek körében
Géprendszer megfigyelése adott szempontok alapján

Vizsgálati tevékenységek körében
Takarmányvizsgálati laboratóriumi alpmérések

A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek
Magyarázat, megbeszélés, szemléltetés, kooperatív tanulás

A kiválasztott témakör esetében az értékelés rendszere, módszerei, az értékeléshez használható feladatok

Az értékelés az egyes témakörök lezárása után ellenőrző gyakorlatokon történik.

Az értékelés módszerei: a gyakorlati tevékenységek manuális végrehajtásának értékelése, a felismerési és számítási feladatok pontosságának elbírálása.

Javasolt feladatok:

- végezze el a takarmányok mintavételét, csomagolását, készítse el a kísérő levelet
- kémiai laboratóriumban vizsgálja meg a takarmány szárazanyag-tartalmát
- értékelje a takarmányminták laboratóriumi eredményeit
- végezze el a takarmányok érzékszervi vizsgálatát, minősítését
- ismerje fel, jellemezze és minősítse a különböző takarmányokat
- végezze el a táplálóanyag-arány és a takarmány-értékesülési számításokat
- hajtsa végre a különböző fajú, korú és hasznosítású állatok takarmányozását, takarmányaik előkészítését.

A tanulási eredmények méréséhez feladatok kidolgozása

A tanulóknak:

- fel kell ismerni és minősíteni kell a különböző takarmányokat
- el kell végezniük a takarmányok mintavételével kapcsolatos feladatokat
- el kell végezniük a takarmányok érzékszervi vizsgálatát, minősítését
- tudniuk kell a táplálóanyag-arány és a takarmány-értékesülési számításokat
- el kell végezniük a különböző fajú, korú és hasznosítású állatok takarmányozását, takarmányaik előkészítését.

A tanári munkát segítő irodalom, linkek stb.

Márkó József: Takarmányozástan (Állattenyésztés 3.) (Á-102 VM-VKSZI)

Király Csaba: Mezőgazdasági alapismeretek (Takarmányozástan II.) (VB-011 VM-VKSZI)

Komlós Dr. Orosz Szilvia, Dr. Hausenblasz József, Dr. Vetési Margit, Erdélyi Márta: Takarmányozási táblázatok (Á-099 VM-VKSZI)
www.nakvi.hu

A tanulók számára ajánlott szakirodalom, linkek stb.

Márkó József: Takarmányozástani (Állattenyésztés 3.) (Á-102 VM-VKSZI)

Király Csaba: Mezőgazdasági alapismeretek (Takarmányozástani II.) (VB-011 VM-VKSZI)

Komlós Dr. Orosz Szilvia, Dr. Hausenblasz József, Dr. Vetési Margit, Erdélyi Márta: Takarmányozási táblázatok (Á-099 VM-VKSZI)

A kiválasztott tantárgy megnevezése a kerettantervből

Mezőgazdasági alapgyakorlatok

A kiválasztott - a közös szakmai tartalom szempontjából hangsúlyos - témakör megnevezése, tartalma a kerettantervből

7.3.6. Lótenyésztés

48 óra/52 óra

A ló küllemi bírálata

- a küllem és a hasznosítás közötti összefüggés vizsgálata
- a ló felvezetése küllemi bírálatához
- a küllemi hibák felfedezése

A ló takarmányozása

- a ló takarmányok megismerése, minősítése, előkészítése etetésre
- az etetés, itatás végrehajtása
- takarmányadag összeállítása

A lovak elhelyezése, ápolása és használata

- a tartási módok megismerése
- a lóápolás eszközei és szakszerű használatuk

A lovak használata

- a lószerszám és a kocsi részei
- a ló kocsiba történő be- és kifogása, hajtása

A lótenyésztő vállalkozás megtekintése munkájának tanulmányozása

Szakmai kulcsfogalmak felsorolása, meghatározása

Küllemi bírálat: a testalakulás vizsgálata, értékelése

Oknyomozó bírálat: formalizmustól mentes bírálat

Fajta: egyedeit alaki, színbeli, szervműködésbeli tulajdonságok és bélyegek határolják el a faj többi egyedétől

Típus: az állat hasznosítási irányát jelzi

Arányosság: az állat kedvező összbenyomási képe

Megbocsátható alkati hibák: az élettartamot, az egészséget, a hasznosítást döntően nem befolyásoló tulajdonságok

Megbocsáthatatlan alkati hibák: amelyek dominánsan öröklődnek, a szervezet működését gátolják, a ló teljesítőképességét behatárolják

A ló színe és jegyei: pigmentáltságát jelenti, az alapszíntől eltérő, a test különböző részein előforduló foltok

A testtájak részletes bírálata: a testrészek megítélése

A ló mozgásának bírálata: a testtömeg helyzetének vagy helyének megváltoztatása

Takarmány: azok a növényi, állati, mikrobás és állati eredetű anyagok, amelyekkel az állatok táplálóanyag-szükséglete kielégíthető, amelyekből az állat terméket állít elő

Magvak: szemes, abrak vagy koncentrált takarmányok

Specifikus lótakarmány: zab

Szénák: szárított zöldtakarmányok

Zöldtakarmány: akkor takarítjuk be, amikor a növény még nem fejezte be fejlődését

Gyep/legelő: élő füvekkel, herefélékkel borított terület, amelyet legeltetéssel vagy kaszálással hasznosítunk

Szilázs: erjesztéssel tartósított zöldtakarmány

Szenázs: fonnyasztás után silózott takarmány

Szántóföldi melléktermékek: a főtermék betakarítása után visszamaradó anyagok

Szalma: beérett, magvaitól megfosztott növény szára, levele

Ipari melléktermékek: a termények ipari feldolgozása során keletkezett anyagok

Táp/keveréktakarmányok: koncentrátum „hígítva” gazdasági abrakkal

Koncentrátum: tápok előkeveréke (magas fehérjetartalmú takarmány), önmagában nem etethető

Egységes premix: önmagában nem etethető előkeverék, amely vitaminokat és mikroelemeket tartalmaz

Takarmány-kiegészítők: olyan anyagok, amelyek az anyagcserén, a bél- és bendőflórán keresztül növelik a termelést, javítják a takarmányértékesítést

Állás: egyedi elhelyezést biztosító istállórész, amely 150 – 180 cm széles, 300 – 330 cm hosszú pihenőhely

Boksz: 9 – 12 m² alapterületű, 130 -140 cm széles ajtóval ellátott és oldalfallal határolt pihenőhely

Futóistálló: csoportos elhelyezésben vannak az állatok

Szociális érintkezés: a többi lóval együtt érzi jól magát, társas lény

Istállóklíma: az istálló éghajlata

Ápolás: a kültakaró (bőr, szőr) és a paták tisztítása

Csutakolás: a bőr dörzsölése kemény, sodrott szalmával

Feldolgozási javaslat

Mutassunk rá a küllem és a hasznosítás/teljesítőképesség közötti összefüggésekre úgy, hogy egyben alapozzunk az anatómiában tanultakra (izmok, csontok, testtájak). Hangsúlyozzuk, hogy a bírálat oknyomozó, formalitástól, szubjektivitástól mentes legyen. Ügyeljünk arra, hogy az állatot ne csak álló helyzetben, hanem mozgásában is értékeljük (lépésben és ügetésben). Fontos rögzíteni a tanulóknak, hogy a bírált lovak öröklött hibáktól mentesek legyenek.

A lovak takarmányozásakor hívjuk fel a figyelmet a faj emésztési sajátosságaira, valamint arra, hogy a fajta, a kor, az ivar és a hasznosítás figyelembevételével okszerűen takarmányozzunk. Ismertessük a

legfontosabb ló takarmányokat (szemestakarmányok, széna, zöldtakarmányok, nedvdús takarmányok, szalma, takarmány-kiegészítők), azok előkészítésének módjait. Emeljük ki a lovak takarmányok minőségével szembeni igényességét a (kólika). Egyénileg gyakoroltassuk az etetés, itatás végrehajtását.

A lovak elhelyezésének tanításakor tudatosítsuk a tanulóknak, hogy a tartás és a teljesítmény között szoros összefüggés van. A szakszerű tartás a ló fizikai, szellemi képességeinek megőrzését biztosítja. Ki kell emelni a szociális érintkezési lehetőség fontosságát (társas lény). Ismertetni kell a tartási módokat, az elhelyezéssel szembeni követelményeket. Be kell mutatni a lóápolás eszközeit és azok szakszerű használatát.

Ismertessük a lószerszám és a kocsi részeit, mutassuk be a kocsiba történő be- és kifogást, valamint a hajtást. Hangsúlyozzuk a türelem, a nyugodtság és a fokozatosság elvét a feltételes reflexek kialakításában.

A tanulókat létszámtól, feladattól függően csoportokra kell osztani. Az egyes csoportok feladatlapokon kapják meg a megoldandó feladatokat. Az egyes feladatoknál az esetlegesen előforduló balesetveszélyre fel kell hívni a tanulók figyelmét.

Javasolt feladatok:

1. A párosával beosztott tanulók közül egyikük értékeli a kijelölt ló testalakulását az elméletben tanultak szerint, a másik pedig rögzíti a bírálat eredményét táblázatos formában az alábbiak szerint:

Testtáj megnevezése	Kíváncos testalakulás típusonként	Küllemi hibák

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: önállóság, határozottság

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: szakmai írásbeli fogalmazás készsége

2. A csoportokra osztott tanulók ismerjék fel a lovakkal etethető legjellegzetesebb takarmányokat. Bírálják az alábbi táblázatban megadott szempontok szerint a kijelölt takarmánymintákat:

A minősítés szempontjai	Etetett takarmányok		
	Régi szén	Zabosbüköny	Silókukorica szilázs
Színe			
Szaga			
Állománya (szerkezeti állapota)			
A takarmány minősége összességében (jó, közepes, gyenge)			

(Az egyes tanulócsoporthoz más- más bírálandó takarmányok is adhatók.)

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: helyzetfelismerés, határozottság

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: szakmai írásbeli fogalmazás készsége

3. A tanulók műszerek segítségével mérik és ellenőrzik az istálló mikroklíma értékeit. Összehasonlítják a mért adatokat az optimális értékekkel. Az adatokat az alábbi táblázatban rögzítik:

Mikroklíma összetevői	Mért érték	Optimális érték	Eltérés	Beavatkozás (ha szükséges a mikroklíma javításához)
Hőmérséklet (°C)				
Relatív páratartalom (%)				
Légsebesség (m/s)				
Ammóniatartalom (érzékszervvel)	Észrevétel leírása:			

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: helyzetfelismerés, szervezőkészség

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: szakmai írásbeli fogalmazás készsége

4. Egyénileg végrehajtandó manuális feladatok:

- különböző korú, ivarú lovak etetése, itatása,
- bőr-, szőr- és pataápolás végrehajtása,
- istállórend kialakítása,
- a lószerszám részeinek megismerése, szétszedése és összerakása,
- a kettesfogat szerszámozása, be- és kifogása, hajtás.

Fejlesztésre kerülő kompetenciák: önállóság, határozottság

Fejlesztésre kerülő szakmai készségek: szakmai nyelvű beszéd-készség

A kerettantervben tantárgy szintjén megtalálható javasolt tanulói tevékenységformák kiválasztott témakörhöz rendelése

Információ feldolgozó tevékenységek:

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása

Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok:

Tapasztalatok helyszíni ismertetése szóban

Komplex információk körében:

Jegyzetkészítés eseményről kérdéssor alapján

Csoportos munkaformák körében:

Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással

Gyakorlati munkavégzés körében:

Műveletek gyakorlása

Vizsgálati tevékenységek körében:

Mikroklíma-vizsgálat

A tantárgy elsajátítása során alkalmazható sajátos módszerek:

magyarázat, megbeszélés, szemléltetés

A kiválasztott témakör esetében az értékelés rendszere, módszerei, az értékeléshez használható feladatok

A feldolgozási részben javasolt feladatok végrehajtását kell a témakör értékelése során minősíteni.

Javasolt feladatok:

- értékelje a kijelölt ló testalakulását, nevezze meg a durva küllemi hibáit,
- nevezze meg és minősítse a kijelölt takarmányokat,
- mérje meg a lóistálló mikroklíma értékeit és minősítse azokat,
- végezzen bőr-, szőr- és pataápolást a kijelölt állaton,
- etesse és itassa meg a kijelölt lovakat,
- alakítsa ki az istállórendet,
- szedje szét- és rakja össze a lószerszámot,
- a kettesfogat szerszámozása, be- és kifogása, hajtása.

A tanulási eredmények méréséhez feladatok kidolgozása

A tanulóknak:

- fel kell ismerni és minősíteni kell a lovakkal etethető takarmányokat,
- tudni kell az egyes testtájak esetében a kívánatos testalakulást,
- fel kell ismerni a durva küllemi hibákat,
- ismerni kell a lóistállókban kedvező mikroklíma értékeket,
- ismerni kell a lószerszám részeit,
- végre kell hajtania a különböző korú, ivarú lovak etetését, itatását, a bőr-, szőr- és pataápolást,
- végre kell hajtania a kettesfogat szerszámozását, be- és kifogását, hajtását .

A tanári munkát segítő irodalom, linkek stb.

Dr. Szajkó István, Dr. Kertészné Györffy Eszter, Dr. Mentés Katalin: A lovak tenyésztése, takarmányozása és betegségei CD melléklettel (Á-261 VM-VKSZI)

Maknics Zoltán: Lótenyésztés (Állattenyésztés 7.)(Á-107 VM-VKSZI)

Komlósné Dr. Orosz Szilvia, Dr. Hausenblasz József, Dr. Vetési Margit, Erdélyi Márta: Takarmányozási táblázatok (Á-099 VM-VKSZI)

Maknics Zoltán: Szerszám-, nyereg- és kocsiismeret (CD/Á-002 VM- VKSZI)

www.nakvi.hu

A tanulók számára ajánlott szakirodalom, linkek stb.

Dr. Szajkó István, Dr. Kertész Györfy Eszter, Dr. Mentés Katalin: A lovak tenyésztése, takarmányozása és betegségei CD melléklettel (Á-261 VM-VKSZI)

Komlósné Dr. Orosz Szilvia, Dr. Hausenblasz József, Dr. Vetési Margit, Erdélyi Márta: Takarmányozási táblázatok (Á-099 VM-VKSZI)

Maknics Zoltán: Szerszám-, nyereg- és kocsiismeret (CD/Á-002 VM- VKSZI)

10960-12 Vállalkozás, kereskedelmi alapok követelménymodul

A kiválasztott tantárgy megnevezése a kerettantervből

Gazdálkodási alapismeretek

A kiválasztott - a közös szakmai tartalom szempontjából hangsúlyos - témakör megnevezése, tartalma a kerettantervből

8.3.2. Vállalkozási alapismeretek

32 óra/ 42 óra

A vállalkozások csoportosítása

- a vállalkozás fogalma, általános jellemzői
- őstermelői tevékenység jellemzői, működésének szabályai
- egyéni vállalkozás jellemzői, működésének szabályai
- egyéni cég, családi gazdálkodás jellemzői, működésének szabályai
- gazdasági társaságok jellemzői, működésének szabályai
- szövetkezet jellemzői, működésének szabályai

Cégnyilvántartás, cégfelügyelet

Kamarák szerepe a gazdálkodásban

A vállalkozási formák közötti választás szempontjai

A vállalkozások beindítása

- alapfeltételek
- a beindítás lépései
- elszámolási, számviteli rendszer
- üzleti terv készítése

A munkaviszony és jellemző tulajdonságai

- általános jogi ismeretek
- munkaviszony keletkezése, megszűnésének, megszüntetésének esetei
- munkáltató, munkavállaló jogai és kötelezettségei
- munkáltató, munkavállaló kártérítési felelőssége
- munkaügyi vita

A kerettantervi előírás a „Vállalkozási alapismeretek” témakört nem bontja további témakörökre. A módszertani útmutatóban célszerű a témakört részekre bontani. Így egy különálló rész „**GAZDÁLKODÓ SZERVEZETEK CSOPORTOSÍTÁSA**” rész kerül az alábbiakban kidolgozásra.

Szakmai kulcsfogalmak felsorolása, meghatározása

Egyéni vállalkozás: a magánszemély üzletszerű, saját nevében és saját kockázatára rendszeresen, haszonszerzés céljából folytatott gazdasági tevékenysége.

Az egyéni vállalkozás alanyi jog - egyéni vállalkozás alapítására az a természetes személy jogosult, aki cselekvőképes, lakóhelye van, és nincs kizárva az egyéni vállalkozás gyakorlásából.

Egyéni cég: az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő természetes személy által alapított, jogis személyiséggel nem rendelkező jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre.

Családi gazdaság: a mezőgazdasági igazgatási szervnél családi gazdaságként nyilvántartásba vett mezőgazdasági üzem.

Családi gazdálkodó: a családi gazdaságot vezető természetes személy.

Földműves: Magyarországon nyilvántartásba vett belföldi természetes személy, illetve tagállami állampolgár, aki mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú képzettséggel rendelkezik vagy ennek hiányában igazoltan legalább 3 éve folytat a mező-, erdőgazdasági tevékenységet, illetve az azokat kiegészítő tevékenységet.

Gazdálkodó család tagjai: a családi gazdálkodó, továbbá annak olyan házastársa, élettársa, kiskorú gyermeke, unokája, valamint a gazdálkodó család tagjaként bejelentkezett nagykorú gyermeke, szülője, nagyszülője, testvére, ahol a gyermekben az örökbe fogadott és a nevelt gyermeket is érteni kell.

A **betéti társaság** létesítésére irányuló társasági szerződéssel a társaság tagjai közös gazdasági tevékenységre vállalnak kötelezettséget, olyan módon, hogy legalább egy beltagja és legalább egy kültagja van.

A **korlátozott felelősségű társaság** olyan gazdasági szervezet, amely előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul, és amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben csak törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki. A társaság kötelezettségeiért - törvényben meghatározott kivétellel - a tag nem felel.

A **törzsbetét** a tagok vagyoni hozzájárulása, amely pénzbeli, illetve nem pénzbeli betétből áll – nem lehet kevesebb 100 ezer Ft-nál.

A társaság **törzstőkéje** az egyes tagok törzsbetéteinek összegéből áll. A törzstőke összege nem lehet kevesebb HÁROMMILLIÓ forintnál.

Részvénytársaság: előre meghatározott összeg és névértékű alaptőkével alakuló gazdasági társaság.

Részvény: tagsági jogot megtestesítő értékpapír, amely igazolja, hogy a tulajdonosa a vállalat tőkéjéhez hozzájárult,

A részvényre nyomtatott szöveg a **részvény névértéke**.

A részvény mindenkor piaci ára a **részvény árfolyama**, amely lehet a névérték alatt és felett.

A **szövetkezet** a szövetkezés szabadsága és az önsegély elvének megfelelően létrehozott közösség, amely a tagok személyes közreműködésével és vagyoni hozzájárulásával, demokratikus önkormányzat keretében működik.

A szövetkezet **részjegytőkéje** (jegyzett tőke) a tagok vagyoni hozzájárulásainak összege, amelyek teljesítését, illetve az erre vonatkozó kötelezettségvállalást a tagok részére kiállított részjegyek igazolják.

Mezőgazdasági őstermelőnek minősül az a 16. életévét betöltött, nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki a saját gazdaságában a meghatározott termékek előállítására irányuló tevékenységet folytat, és ennek igazolására őstermelői igazolvánnyal rendelkezik

Feldolgozási javaslat

Meg kell ismertetni a tanulót az egyéni vállalkozás fő jellemzőivel, működésével. Legyen képes egyéni vállalkozást indítani, illetve legyen tisztában a működési szabályokkal, esetlegesen a megszüntetés módjával.

Meg kell ismertetni a tanulót az egyéni cég alapításának lehetőségeivel, fő jellemzőivel, átalakításának lehetőségével.

Meg kell ismertetni a tanulót a családi gazdaság jellemzőivel.

Meg kell ismertetni a tanulót a betéti társaság fő jellemzőivel, működésével.

Meg kell ismertetni a tanulót a korlátolt felelősségű társaság fő jellemzőivel, működésével. Legyen tisztába a Kft. indításának feltételeivel, a működési szabályokkal, esetlegesen a megszüntetés módjával.

Meg kell ismertetni a tanulót a részvénytársaság fő jellemzőivel, működésével. Tegyen különbséget a részvény névértéke és árfolyama között.

Legyen tisztába a szövetkezet alapításának feltételeivel, a működési szabályokkal, esetlegesen a megszüntetés módjával.

Egyéni vállalkozás

- a. Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentése
- b. Az egyéni vállalkozás működési szabályai
- c. Az egyéni vállalkozás megszüntetése

Egyéni cég

- d. Az egyéni cég létesítése
- e. Az egyéni cég működése
- f. Az egyéni cég átalakítása

Családi gazdaság

- g. Létesítése
- h. Működése

Betéti társaság (Bt.)

- a. Betéti társaság létesítése
- b. A társaság legfontosabb jellemzői

Korlátolt felelősségű társaság (Kft.)

- i. Törzsbetét, törzstőke
- j. A társaság legfontosabb jellemzői
- k. A kft. szervezete:

Részvénytársaság (Rt., Zrt., Nyrt.)

- l. A részvénytársaság alapításának szakaszai
- m. Részvény
- n. A részvénytársaság fontosabb jellemzői
- o. A részvénytársaság megszűnése

Szövetkezet

- p. A szövetkezet legfontosabb jellemzői
- q. A szövetkezet alapítása
- r. A szövetkezet szervezete
- s. A szövetkezet megszűnése

Őstermelő

- t. Őstermelő fogalma
- u. Őstermelői igazolvány

Az egyéni vállalkozás

Egyéni vállalkozás: a magánszemély üzletszerű, saját nevében és saját kockázatára rendszeresen, haszonszerzés céljából folytatott gazdasági tevékenysége.

Az egyéni vállalkozás alanyi jog - egyéni vállalkozás alapítására az a természetes személy jogosult, aki cselekvőképes, lakóhelye van, és nincs kizárva az egyéni vállalkozás gyakorlásából.

Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentése

Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének feltétele, hogy a természetes személy az illetékes HATÓSÁGNAK a jogszabálynak megfelelő bejelentést nyújtson be.

/Lásd. 2009. évi CXV. törvény az egyéni vállalkozásról és az egyéni cégről!/

Az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének bejelentése elektronikus úton - ügyfélkapun keresztül -, vagy személyesen kezdeményezhető.

A Hatóság (Okmányiroda) minden, a bejelentést személyesen kezdeményező és ügyfélkapuval még nem rendelkező ügyfél számára ingyenesen ügyfélkaput hoz létre. /Ügyfélkapu létesítése bármelyik okmányirodában lehetséges és ingyen van. Az ügyfélkapu amúgy is egy hasznos dolog, elküldhető a saját szja bevallásunk, látjuk az aktuális adófolyószámlánkat, értesítést kapunk, ha lejárnak a személyes okmányaink, kérhetünk erkölcsi bizonyítványt és még sok-sok dologra jó!/

A bejelentést az e célra rendszeresített elektronikus űrlapon (a továbbiakban: bejelentési űrlap) kell megtenni. A bejelentésnek tartalmaznia kell:

- az egyéni vállalkozó nevét,
- leánykori nevét,
- születési helyét és idejét,
- anyja nevét,
- székhelyét, telephelyeit, fióktelephelyeit,
- tevékenységi körét és tevékenységének megnevezését.

/Nagyon figyeljünk a kérelem helyes kitöltésére!/

Nem lehet egyéni vállalkozó:

- akit valamilyen bűncselekmény miatt jogerősen, végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték;
- akit egyéb szándékos bűncselekmény miatt egy évet meghaladó végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, amíg az elítéléséhez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesül;
- akit valamely foglalkozástól eltiltottak, az ítélet hatálya alatt az abban megjelölt tevékenységre;
- aki adott tevékenységre előírt foglalkoztatási tilalom alá esik;
- aki egyéni cég tagja vagy gazdasági társaságnak korlátlanul felelős tagja.

Ha a bejelentő a bejelentési űrlapot megfelelően töltötte ki, a Hatóság haladéktalanul, automatikusan, az e célra rendszeresített elektronikus rendszeren keresztül - a megállapításukhoz szükséges adatoknak az illetékes hatósághoz történő továbbítását követően - beszerzi az egyéni vállalkozó adószámát és az egyéni vállalkozó statisztikai számjelét, és ezt követően az egyéni vállalkozónak az adatait haladéktalanul, elektronikus úton továbbítja a nyilvántartást vezető szervhez.

A nyilvántartást vezető szerv az egyéni vállalkozót nyilvántartásba veszi, és erről a nyilvántartási szám megküldésével azonnal, elektronikus úton értesíti a Hatóságot, és egyidejűleg megküldi a jogszabályban előírt igazolást a bejelentő részére.

Ha az egyéni vállalkozó kéri, számára a Hatóság egyéni vállalkozói igazolványt (a továbbiakban: igazolvány) állít ki.

Az igazolvány az egyéni vállalkozói tevékenység bejelentésekor vagy a tevékenység folytatása során bármikor (ideértve az adatok megváltozása miatt kért igazolvány kiállítását is) kérhető.

/Tehát az igazolvány az egyéni vállalkozói tevékenység megkezdésének és folytatásának nem feltétele!/

Az egyéni vállalkozó a nyilvántartásban szereplő adatainak megváltozását - ideértve az egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetésének szándékát is - a változástól számított tizenöt napon belül köteles az e célra rendszeresített elektronikus űrlapon (a továbbiakban: változás-bejelentési űrlap) a Hatóságnak bejelenteni.

/Az egyéni vállalkozói tevékenység szünetelésének bejelentésével, valamint a változásbejelentéssel kapcsolatos eljárások kizárólag elektronikus úton, ügyfélkapun keresztül kezdeményezhetők!/

Az egyéni vállalkozás működési szabályai

Egyéni vállalkozás keretében bármely gazdasági tevékenység folytatható, kivéve azokat, amelyeket a jogszabály jogi személyek részére tart fenn. /Nem alapíthat pl. bankot!/

Képesítéshez kötött tevékenységet az egyéni vállalkozó csak akkor folytathat, ha a jogszabályokban meghatározott képesítési követelményeknek megfelel, vagy az alkalmazottai, illetve segítő családtagjai között van olyan személy, aki az előírt képesítéssel rendelkezik.

Az egyéni vállalkozó köteles személyesen közreműködni a tevékenység folytatásában.

/Az egyéni vállalkozó személyes közreműködése az alaptevékenység végzésén kívül a vállalkozás megszervezését, irányítását, könyvelését stb. is jelentheti!/

Az egyéni vállalkozó alkalmazottat, bedolgozót, segítő családtagot és középfokú szakoktatási intézményi tanulót foglalkoztathat.

Az egyéni vállalkozó a tevékenységéből eredő kötelezettségeiért teljes vagyonával, **korlátlanul** felel.

Az egyéni vállalkozó székhelyét, nyílt árusítású üzletét, termelő-, szolgáltató egységét az ott folytatott alapvető tevékenységre utaló cégtáblával köteles megjelölni.

Megszűnik az egyéni vállalkozói tevékenység gyakorlásának joga, ha:

- az egyéni vállalkozó az egyéni vállalkozói tevékenység megszüntetését az erre rendszeresített elektronikus úrlapon - a Hatóságnak bejelenti,
- az egyéni vállalkozó egyéni céget alapított,
- az adóhatóság törölte az egyéni vállalkozó adószámát,
- az egyéni vállalkozó meghal, vagy cselekvőképességét elveszti. /Kivéve: az egyéni vállalkozó halála esetén az özvegye vagy örököse folytathatja a tevékenységet, ha azt az illetékes hatóságoknak bejelenti!/

A nyilvántartást vezető szerv azt az egyéni vállalkozót, a jogosultság megszűnésének napjával hivatalból törli a nyilvántartásból.

/A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (továbbiakban: Gt.) A Gt szabályozza a Magyarország területén székhellyel rendelkező gazdasági társaságok alapítását, szervezetét és működését, a társaságok alapítóinak, illetve tagjainak (részvényeseinek) jogait, kötelezettségeit, továbbá felelősségét, valamint a gazdasági társaságok formaváltását, egyesülését, szétválását és jogutód nélküli megszűnését./

Az egyéni cég

Egyéni cég: az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő természetes személy által alapított, jogis személyiséggel nem rendelkező jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre. Az egyéni cég alapításához közjegyző által készített közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalt **alapító okiratra** van szükség.

Az egyéni cég alapítását az alapító okirat aláírásától számított harminc napon belül be kell jelenteni a cégbíróságnak.

Működésének legfontosabb jellemzői:

- alapító okiratban rögzített jegyzett tőkével alakul (200 ezer forint felett lehet apport is);
- az alapító korlátlan vagy korlátozott felelősséggel tartozik a cég tartozásaiért. A felelősség mértékét az egyéni cég alapító okiratában, valamint az egyéni cég nevében is fel kell tüntetni;
- képesítéshez kötött tevékenységet csak akkor folytathat, ha a jogszabályokban meghatározott képesítési követelményeknek megfelel, vagy olyan személyesen közreműködő személyt foglalkoztat határozatlan időre, aki az előírt képesítéssel rendelkezik;
- ügyvezetését vezető tisztségviselő vagy a tag látja el.

Megszűnik, ha:

- az alapító okiratban megjelölt feltétel megvalósult, vagy meghatározott időtartam eltelt,
- a tag elhatározza az egyéni cég megszűnését, vagy átalakulását más gazdasági társasággá,
- a cégbíróság megszüntetnek nyilvánítja az egyéni céget, vagy törli a céget,
- az egyéni céget felszámolási eljárás keretében megszüntetik.

Az egyéni cégre a felszámolási-, csőd- és végelszámolási szabályok alkalmazandóak.

Családi gazdaság:

A családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásukról a 326/2001. (XII. 30.) kormányrendelet rendelkezik.

A családi gazdaság a gazdálkodó család tagjai közötti szerződéssel jön létre. A szerződésben a családtagoknak rendelkezniük kell:

- a tulajdonukban és a használatukban lévő termőföldterületnek és az annak megműveléséhez szükséges vagyontárgyaknak legalább öt évre a családi gazdálkodó részére történő átadásáról;
- a személyes közreműködés formájáról és a teljes foglalkoztatású családtag személyéről;
- azokról a mezőgazdasági és kiegészítő tevékenységekről, amelyet folytatni kívánnak.

A családi gazdaságot a családi gazdálkodó vezeti, ő szerezhethet jogokat és kötelezettségeket a családi gazdaság nevében, neki kötelessége gondoskodni a szerződés megkötése után a családi gazdaság mezőgazdasági igazgatási szerv nyilvántartásába történő bejegyeztetéséről. A kérelmet formanyomtatványon az illetékes Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságánál, vagy a Kormányablaknál lehet előterjeszteni.

A nyilvántartásba vétel alapjául szolgáló adatokban történt változást a családi gazdálkodó 15 napon belül köteles bejelenteni és igazolni a nyilvántartást vezető Földművelésügyi Igazgatóságánál.

A Földművelésügyi Igazgatóság törli a nyilvántartásból a családi gazdaságot, ha nem állnak fenn a működéséhez szükséges, rendeletben előírt feltételek.

A betéti társaság (Bt.)

A betéti társaság létesítésére irányuló társasági szerződéssel a társaság tagjai közös gazdasági tevékenységre vállalnak kötelezettséget, olyan módon, hogy legalább egy beltágja és legalább egy kültagja van.

A társaság legfontosabb jellemzői:

- a társaság nem jogi személy;
- a társaság tagjai lehetnek jogi és természetes személyek egyaránt – **természetes személy korlátlan felelősséggel csak egy vállalkozásnak lehet tagja;**
- a társaság vagyona a tagok vagyoni betéteiből tevődik össze (alapításkor az induló vagyon nagyságát a törvény nem szabályozza);
- a beltág (beltágok) felelőssége korlátlan, és a többi beltaggal egyetemleges - a kültag (kültagok) felelőssége a vagyoni betét mértékéig terjed;
- üzletvezetésre és képviselésre csak a beltág jogosult, erre a kültag nem jogosult;
- a Bt. társasági szerződéssel jön létre, a társaság alapítására a kérelmet a Cégbíróságra kell beadni;
- megszűnik a társaság, ha abból valamennyi beltág kiválik, ha csak beltágjai maradnak, kivéve abban az esetben, amikor a tagok Kkt.-ként való működést határozzák el (társasági szerződés módosítással).

A betéti társaságnál már nem minden tag köteles személyes közreműködésre, a kültagok pusztán vagyonnal is részt vehetnek a vállalkozásban csendestársként.

Korlátolt felelősségű társaság (Kft.)

A korlátolt felelősségű társaság olyan gazdasági szervezet, amely előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul, és amelynél a tag kötelezettsége a társasággal szemben csak törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésben esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulás szolgáltatására terjed ki. A társaság kötelezettségeiért - törvényben meghatározott kivétellel - a tag nem felel.

Törzsbetét, törzstőke:

A törzsbetét a tagok vagyoni hozzájárulása, amely pénzbeli, illetve nem pénzbeli betétből áll – nem lehet kevesebb 100 ezer Ft-nál.

A társaság törzstőkéje az egyes tagok törzsbetéteinek összegéből áll. A törzstőke összege nem lehet kevesebb HÁROMMILLIÓ forintnál.

Nincs kötelező előírás a pénzbeli és nem pénzbeli hozzájárulás tekintetében, kft. csak apporttal is alapítható.

A társaság legfontosabb jellemzői:

- a társaság jogi személy,
- alapításához előírt dokumentum a társasági szerződés,
- a társaság alapítását be kell jelenteni a cégbíróságnál,
- a társaság tagjai lehetnek természetes és jogi személyek egyaránt,
- minden tagnak csak egy törzsbetéte lehet, egy törzsbetétnak azonban lehet több tulajdonosa is,
- minden tagnak csak egy üzletrésze lehet (üzletrész a tagok jogait és a társaság vagyonából őket megillető hányadot testesíti meg),
- a társaság nyereségét a törzsbetétek arányában kell a tagok között felosztani,
- a társaság tagjait tilos nyilvános felhívás útján gyűjteni.

A kft. szervezete:

- a társaság legfőbb szerve a taggyűlés,
- a felügyelőbizottság a társaság ellenőrző szerve,
- a társaság ügyeinek intézését és a társaság képviselőjét a határozott időre megválasztott egy vagy több ügyvezető látja el.

A társaság megszüntetéséhez és a tag kizárásához a taggyűlés legalább háromnegyedes szótöbbséggel hozott határozata szükséges.

Lehetőség van egyszemélyes Kft. alapítására is. Ez esetben a társaságot egy tag alapítja alapító okirat kibocsátásával.

Részvénytársaság (Rt.)

Előre meghatározott összeg és névértékű alaptőkével alakuló gazdasági társaság. Az alaptőke nyilvános alapítás esetén nem lehet kevesebb 20 millió Ft-nál, zártkörű alapításnál 5 millió Ft-nál).

Kétféleképpen jöhet létre:

- nyíltkörű alapítással (részvényei nyilvánosan kerültek forgalomba hozatalra, vagy nyilvános értékesítésre ajánlották fel - részvényjegyzés),
- zártkörű alapítással (részvényei nem kerülnek nyilvános forgalomba, az alapítók a társaság összes részvényét maguk jegyzik).

A részvénytársaság alapításának szakaszai:

- alapítási tervzet kibocsátása (zártkörű alapításnál alapszabály),
- részvényjegyzés,
- alakuló közgyűlés összehívása, alapszabály, alapító okirat megállapítása,
- felügyelő bizottság, könyvvizsgáló megválasztása,
- a részvénytársaság bejelentése a cégbíróságon.

Részvény:

- tagsági jogot megtestesítő értékpapír, amely igazolja, hogy a tulajdonosa a vállalat tőkéjéhez hozzájárult,
- szabadon forgalmazható,
- egy részvény általában egy szavazatra jogosít.

Miután egy részvény általában egy szavazatra jogosít, a döntések befolyásolhatósága szempontjából nagyon lényeges, hogy egy személy vagy érdekképviselő a részvények milyen hányadát birtokolja.

A részvény névértéke és árfolyama:

A részvényre nyomtatott szöveg a részvény névértéke. A kibocsátott részvények névértékének az összege adja az Rt. alaptőkéjét. A részvények névértékével arányos a szavazatok értéke, az

osztalékra és a vagyonrészre való jogosultság. A részvény mindenkor piaci ára a részvény árfolyama, amely lehet a névérték alatt és felett.

A részvénytársaság fontosabb jellemzői:

- jogi személy,
- legfőbb szerve a közgyűlés, amely felügyelőbizottságot választ,
- ügyvezető szerve az igazgatóság,
- a részvényes felelőssége csak a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének erejéig terjed,
- előre meghatározott számú és névértékű részvényekből álló alaptőkével alakul.

A részvénytársaság megszűnése:

- a részvénytársaság közgyűlése a szavazatok háromnegyedes szótöbbségével elhatározhatja a részvénytársaság megszűnését,
- A gazdasági társaság megszűnhet jogutód nélkül, továbbá jogutódlással.
- A részvénytársaság jogutód nélküli megszűnése esetében a tartozások kiegyenlítése után fennmaradó vagyont - törvény eltérő rendelkezése hiányában - a részvényesek között az általuk a részvényekre ténylegesen teljesített befizetések, illetve nem pénzbeli hozzájárulások alapján, részvényeik névértékének arányában kell felosztani.

Az egyszemélyes részvénytársaság

Részvénytársaság úgy is alapítható, hogy valamennyi részvényét egy személy, az alapító részvényes veszi át.

Egyszemélyes részvénytársaság létrejöhet úgy is, hogy már működő részvénytársaság valamennyi részvényének tulajdonjogát egy részvényes szerzi meg.

Ha a nyilvánosan működő részvénytársaság részvényeinek tulajdonjogát egy részvényes szerzi meg, a részvénytársaság zártkörűen működik tovább.

Szövetkezet

A **szövetkezet** a szövetkezés szabadsága és az önszegély elvének megfelelően létrehozott közösség, amely a tagok személyes közreműködésével és vagyoni hozzájárulásával, demokratikus önkormányzat keretében működik.

Legfontosabb jellemzői:

- jogi személy,
- szövetkezet vagyonával felel a tartozásaiért (a tag saját vagyonával nem!),
- tagjai természetes és jogi személyek egyaránt lehetnek,
- jogi személy tagok száma nem haladhatja meg a természetes személy tagok számát,
- kizárólag jogi személyek részvételével is alapítható szövetkezet akkor, ha ebben a tagok többsége szövetkezet,
- tagjainak jogi kötelezettségei azonosak.

Alapítása:

- szövetkezetet min. hét tag alapíthat,
- alapító tagok lehetnek természetes és jogi személyek,
- az alapítást az alakuló közgyűlés határozza el,
- elfogadják az **alapszabályt** és megválasztják a tisztségviselőket,
- cégbírósági bejegyzéssel jön létre.

Az alapszabály a szövetkezet szervezetének, működésének és gazdálkodásának alapokmánya.

Meg kell határozni benne:

- az alapadatokat (cégnév, székhely), tevékenységi kört,

- a szervezetre vonatkozó főbb szabályokat,
- a szervezetek tisztségviselőit és megbízatásuk időtartamát,
- a tagok jogait és kötelezettségeit,
- a szervezet képviselőjének módját.

Szervezete:

a) Közgyűlés:

- a szervezet legfőbb önkormányzati szerve,
- évente legalább egyszer összehívják,
- döntéseit nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza (50%+1 fő).

b) Küldöttgyűlés:

- 500 főnél nagyobb taglétszámnál hozták létre.

c) Felügyelőbizottság:

- feladata a szervezet tevékenységének ellenőrzése,
- min. 3 tagú,
- tevékenységéről a közgyűlésnek legalább évente egyszer beszámol.

d) Igazgatóság:

- feladata a szervezet ügyvezetése, képviselje, valamint irányítja a szervezet gazdálkodását,
- min. 3 tagú, közülük a közgyűlés megválasztja igazgatóság elnökét,
- tevékenységéről a közgyűlésnek legalább évente egyszer beszámol.

Részjegytőke:

A szervezet induló vagyonát a tagok vagyoni hozzájárulásának összessége képezi (részjegytőke). A szervezet alapszabályában kell meghatározni a részjegytőke alapításkori nagyságát, a részjegyek névértékét és az egy tag által jegyezhető részjegyek számát. Az induló tőke összege tehát – igazodva a szervezet által folytatandó tevékenységhez – tetszőleges mértékű lehet.

A szervezet megszűnése

A szervezet megszűnik, ha:

- más szervezettel egyesül, abba beolvad, szétválak vagy más formájú gazdasági társasággá alakul át,
- a közgyűlés - az összes tag kétharmados szótöbbségével, lakásszervezetnél egyhangúlag - elhatározza a jogutód nélküli megszűnést,
- tagjainak száma 5 alá - iskolaszervezetnél és hitelszervezetnél 15 alá - csökken, és ez miatt, vagy más törvényes okból a bíróság megszűntnek nyilvánítja,
- a bíróság felszámolási eljárás során megszünteti.

Őstermelő

A személyi jövedelemadó törvény értelmében **mezőgazdasági őstermelő** az a magánszemély, aki betöltötte a 16. életévét és saját gazdaságában, a törvényben meghatározott tevékenységből származik jövedelme, és e tevékenységét őstermelői igazolvány birtokában, nem egyéni vállalkozóként végzi.

Őstermelői igazolvány az őstermelői tevékenységből származó bevételek nyilvántartására alkalmas, hitelesített, kormányrendelet által előírt eljárási rendben kiadott, illetve érvényesített igazolvány, amely tartalmazza

- a mezőgazdasági őstermelő azonosító adatait;
- az adókötelezettség teljesítéséhez szükséges egyéb, a kormányrendeletben meghatározott adatokat.

A mezőgazdasági őstermelői tevékenység kezdetének az őstermelői igazolványban feltüntetett időpontot kell tekinteni.

Az őstermelőknek az előállított termékei értékesítésekor számlát vagy nyugtát kell adnia, így adószám váltására kötelezettek.

A kerettantervben tantárgy szintjén megtalálható javasolt tanulói tevékenységformák kiválasztott témakörhöz rendelése

Információ feldolgozó tevékenységek:

Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok:

Válaszolás írásban mondat szintű kérdésekre

Tesztfeladat megoldása

Csoportos munkaformák körében:

Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

A kiválasztott témakör esetében az értékeléshez használható feladatok

Értékeléshez kapcsolódó feladatok

A témakör feldolgozása során a tanítási órák többségén bevezető kérdésekkel és szóbeli feleltetéssel kell meggyőződni a tanulók rendszeres készüléséről.

Nyílt kérdések:

Lehet-e Magyarországon pl. egy német állampolgár egyéni vállalkozó?

Miért lehet előnyös az egyéni vállalkozás választása? Az eddigiek alapján mondj előnyöket és hátrányokat az egyéni vállalkozással kapcsolatban!

Miért érdemes választani az egyéni céget az egyéni vállalkozás helyett?

Miért lehet előnyös a családi gazdaság, mint gazdálkodási forma?

Lehet-e egy személyes Bt-t alapítani?

Mennyi alapító tőke szükséges a Bt. indításához? Vesd össze a többi vállalkozási formával!

Mondj előnyöket és hátrányokat a Bt-vel kapcsolatban!

Mi lehet apport – értékkel bíró, forgalomképes dolog?

Mondjon előnyöket és hátrányokat a Kft-vel kapcsolatban!

Hogyan lehetsz részvényes Magyarországon? Mikor érdemes és miért részvényt vásárolni?

Mondjon példát Magyarországon Nyrt-re és Zrt-re!

Hogyan lehet létrehozni egy szövetkezetet?

Miként épül fel a szövetkezet szervezete?

Kit tekinthetünk őstermelőnek Magyarországon?

A témakör fontossága szükségessé teszi azt is, hogy a szóbeli ellenőrzés időtartama alatt néhány tanuló egyszerű írásbeli feladatlapot töltsön ki.

A témakör végén a megszilárdító óra után zárt (teszt) és nyílt feladatokat tartalmazó témazáró dolgozattal célszerű a témát lezárni. Ezt az eredménytelenül teljesítő tanulóknál – korrekciós felkészítés után – ismételteni kell.

A tesztfeladatok közül jól használhatók az egyszerű választásos, a többszörös választásos, négyféle és ötféle asszociációs feladatok. Az egyes javasolt feladatokból az alábbiakban mintát mutatunk be.

Egyszerű választás

A feladatokban a kérdésre adott válaszok közül egy helyes. Karikázza be a helyesnek tartott válasz betűjelét! (Minden helyes válasz 1-1 pontot ér.)

Mi jellemző az egyéni vállalkozó felelősségére?

- a) korlátozott
- b) korlátlan
- c) a kötelező vagyoni betétjének mértékéig terjed

Hol van lehetőség a „csendestársi” szerepre?

- a) egyéni vállalkozónál
- b) Bt. beltágjánál
- c) Bt. kültágjánál

Mennyi a törzsbetét minimális összege Kft-nél?

- a) 1.000.000 Ft
- b) 50.000 Ft
- c) 100.000 Ft

Mi jellemző Bt beltágjának felelősségére?

- a) korlátozott
- b) korlátlan
- c) vagyoni betétjének mértékéig terjed

Hol van előírva a kötelező személyes közreműködés?

- a) egyéni vállalkozónál
- b) Kft. tagjainál
- c) Bt. kültágjánál

Mennyi a törzstőke minimuma Kft-nél?

- a) 3.000.000 Ft
- b) 500.000 Ft
- c) 100.000 Ft

Többszörös választás

Az alábbi feladatoknál a négy válasz közül több is igaz lehet az alábbi séma szerint:

- A az 1., 2. és 3. válasz igaz
- B az 1. és 3. válasz igaz
- C a 2. és a 4. válasz igaz
- D csak a 4. válasz igaz

Írja a helyes válasz betűjelét a kipontozott részre! (Minden helyes válasz 2-2 pontot ér.)

Mi jellemző az egyéni vállalkozásra?

- 1. az egyéni vállalkozáshoz nem kell vállalkozói igazolvány
- 2. korlátlan felelősség
- 3. alkalmazottat, bedolgozót, segítő családtagot és középfokú szakoktatási intézményi tanulót foglalkoztathat.
- 4. jogi személy

Mi jellemző a Bt-re?

-
1. a társaság vagyona a tagok vagyoni betéteiből tevődik össze
 2. alapításához előírt dokumentum az alapszabály
 3. a társaság nem jogi személy
 4. minden tagnak csak egy törzstőkéje lehet, egy törzstőkének azonban lehet több tulajdonosa is

Mi jellemző a Kft-re?

-
1. alapításához előírt dokumentum a társasági szerződés
 2. a társaság vagyona a tagok vagyoni betéteiből tevődik össze (nincs kötelező alaptőke)
 3. minden tagnak csak egy törzsbetéte lehet, egy törzsbetétnek azonban lehet több tulajdonosa is
 4. a társaság nem jogi személy

Fogalom felismerési feladat

Írja a kijelölt helyre a meghatározásban szereplő fogalom nevét!

_____ : a magánszemély üzletszerű, saját nevében és saját kockázatára rendszeresen, haszonszerzés céljából folytatott gazdasági tevékenysége.

_____ : az egyéni vállalkozói nyilvántartásban szereplő természetes személy által alapított, jogis személyiséggel nem rendelkező jogalany, amely a cégnyilvántartásba történő bejegyzéssel jön létre.

_____ : Magyarországon nyilvántartásba vett belföldi természetes személy, illetve tagállami állampolgár, aki mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú képzettséggel rendelkezik vagy ennek hiányában igazoltan legalább 3 éve folytat a mező-, erdőgazdasági tevékenységet, illetve az azokat kiegészítő tevékenységet.

_____ : létesítésére irányuló társasági szerződéssel a társaság tagjai közös gazdasági tevékenységre vállalnak kötelezettséget, olyan módon, hogy legalább egy beltagja és legalább egy kültagja van.

_____ a tagok vagyoni hozzájárulása, amely pénzbeli, illetve nem pénzbeli betétből áll – nem lehet kevesebb 100 ezer Ft-nál.

_____ : tagsági jogot megtestesítő értékpapír, amely igazolja, hogy a tulajdonosa a vállalat tőkéjéhez hozzájárult,

_____ : a szövetkezés szabadsága és az önszegély elvének megfelelően létrehozott közösség, amely a tagok személyes közreműködésével és vagyoni hozzájárulásával, demokratikus önkormányzat keretében működik.

Behelyettesítés

Az egyes vállalkozási formák esetében megismert jellemzők, az azokhoz kapcsolódó jogok, kötelezettségek, képviselői formák táblázatos elrendezésű kitöltése.

Szempontok:	Egyéni vállalkozás	Betéti társaság /Bt./	Korlátolt felelősségű társaság /Kft./	Részvény-társaság /Rt./
Alapító tőke nagysága				

Tulajdonosok száma				
Tulajdonos munkavégzése				
Tagok felelőssége				
A társaság jogi személyiségű				
Alapdokumentuma				
Illetékes hatóság				

A tanulási eredmények méréséhez feladatok kidolgozása

Kakuktktojás:

Alkossanak 4 fős csoportokat a tanulók. Adott csoport határozza meg a vállalkozási tevékenységét, saját tőkéjét, adózási lehetőségeit, a dolgozói juttatások lehetőségeit, a másik csoport határozza meg, hogy melyik vállalkozási forma nem illik a tevékenységhez.

Párosítás:

Egy fiktív vállalkozást írjanak le a csoportok és a másik csoport rendelje hozzá az optimális vállalkozási formát és indokolja is, hogy miért választotta.

Együttműködés:

A csoport beszélje meg a vállalkozási ötletét, lehetőségeiket és ennek megfelelően válasszon vállalkozási formát és indokolja is!

A tanári munkát segítő irodalom, linkek stb.

Dömötör Jenő: Gazdálkodási-, vállalkozási- és kereskedelmi ismeretek Dr. Ilosvay György, Bank Csaba: A hobbiállatok tartása és tenyésztése CD melléklettel (Á-095 – VM VKSZI)

Bank Csaba, Karácsony Zoltán, Kocsis István, Maknics Zoltán: Mezőgazdasági alapismeretek (M-119 – VM VKSZI)

Bank Csaba, Pilisiné Teleki Klára: Gazdasági számítások példatára (Má-1019 – VM VKSZI)

Bank Csaba: A magyar mezőgazdaság számokban (CD/M-001 – VM VKSZI)

Bank Csaba: Agrárvállalkozói ismeretek (an6 – ÚMVP által támogatott képzések tananyaga – VM VKSZI)

www.nakvi.hu

<http://vallalkozas-okosan.blog.hu>

<http://balance.hu/egyeni-vallalkozas-inditasanak-feltetelei-menete>

<http://vallalkozas.munka.hu>

A tanulók számára ajánlott szakirodalom, linkek stb.

Dömötör Jenő: Gazdálkodási-, vállalkozási- és kereskedelmi ismeretek

A kiválasztott tantárgy megnevezése a kerettantervből

Gazdálkodási alapismeretek

A kiválasztott - a közös szakmai tartalom szempontjából hangsúlyos - témakör megnevezése, tartalma a kerettantervből

Marketing

16 óra/ 18 óra

A marketing fogalmi rendszere (szükséglet, igény, kereslet, kínálat)

Piaci ismeretek

piac fogalma

piac csoportosítása
piac résztvevői
piactípusok
piac alapelemei
Marketing mix
Marketingterv
Termék életciklus
Marketingkommunikáció

Szakmai kulcsfogalmak felsorolása, meghatározása

Az emberi **szükségletek** alatt azt a hiányérzetet értjük, amely annak megszüntetésére irányuló törekvésre és cselekvésre motivál

Igénynek nevezzük azt a szükségletet, ami már konkrét, tárgyasult formában, termékre vagy szolgáltatásra irányulva jelenik meg

Javak: a szükségletek konkrét kielégítési formái, eszközei.

Kereslet: egy-egy konkrét termék iránt megjelenő igény, amely mögött vásárlási hajlandóság illetve **fizetőképesség** áll. Fizetőképesség nélkül nem beszélhetünk tényleges keresletről.

Kínálat: az az áru és szolgáltatás tömeg, amelyet a piacon adott időpontban és adott áron megvételre ajánlanak.

Ár: egy meghatározott termék, szolgáltatás pénzben kifejezett értéke, illetve az a pénzmennyiség amennyiért megvehető vagy eladható.

Marketing: mindazon üzleti tevékenységek összessége, amelyek irányítják a termékek és szolgáltatások áramlását a termelőtől a fogyasztóig.

A piac: a kereslet és kínálat találkozásából létrejövő adásvételi ügyletek összessége, a vevők és eladók cserekapcsolatainak, egymásra találásának színtere.

A piaci verseny: az ártermelők egymás közötti viszonya, az elkülönült termelők (eladók) különböző erősségű harca egymással, érdekeik érvényesítéséért.

Piaci szerkezeten a piac aktív és potenciális résztvevői piaci részesedésének mértékét, arányait értjük

A piacok résztvevői: mindazok a személyek, szervezetek, akik termelési vagy fogyasztási tevékenységükkel közvetlenül befolyásolhatják a piaci folyamatokat, a piaci tevékenység működését, és a piaci események szempontjából egységnek tekinthetők.

A háztartás: közös lakásban élő, egymással rokoni kapcsolatban álló személyek közössége, akik egy jövedelmi, illetve fogyasztói egységet alkotnak és a létfenntartási költségeket részben vagy egészben közösen viselik.

A vállalat: amely - a gazdasági élet többi szereplőjétől eltérően – gazdálkodik, azokhoz a piac közvetítésével kapcsolódik, illetve az árucseré útján a pénzjövedelmek elérésére és növelésére törekszik.

Az intézmények: a piaci árucseré folyamatában közvetlenül nem vesznek részt, hanem a piaci feltételek alakításában játszanak közre.

A pozicionálás: adott piacon, adott termék versenytársaihoz való viszonyának meghatározása, és ennek a vevőkben való tudatosítása.

Piacszegmentálás: olyan eljárás, amellyel egy adott termék vagy szolgáltatás heterogén piacát jól definiálható ismérvek alapján homogén piaci részekre osztjuk. Eredménye valamilyen tulajdonság alapján képzett homogén csoport – szegmens.

Marketing-mix: a vállalati marketing eszközök tudatos és megfelelő arányú, az aktuális piaci helyzethez alkalmazott kombinációja

Termék: olyan anyagi és nem anyagi tulajdonságok összessége, amely tárgyasult formában jelenik meg és a vevők igényeinek kielégítésére szolgál.

Szolgáltatás: olyan tevékenység, amely nem ölt anyagi formát, hanem az anyagi termékek használatának elősegítését, hasznosságuknak megőrzését szolgálja.

Értékesítési csatorna: az áru azon útja, amelyen keresztül a termelőtől a fogyasztóig, a felhasználóig eljut.

Azokat a tevékenységeket, amelyek a termékek és szolgáltatások vagy magáról a vállalatról alkotott kép megismertetését, elfogadását segítik és ezzel vásárlásra bírják, **eladásösztönzésnek** nevezzük.

Az életciklus-fogalom értelmezésekor különbséget kell tenni az **életciklus** és az **életgörbe** között. Az **életciklus** időbeli kiterjedése hosszabb, hozzá tartozik ugyanis a termék kifejlesztésének időszaka is. Az életciklus tehát időtartam-kategória. Az **életgörbe** időszaka alatt a termék forgalma változik, először növekszik, majd egy maximum után csökken.

Marketing-kommunikációnak nevezzük a fent megfogalmazott tevékenységeken túl mindazt amivel a vevők befolyásolhatók.

Reklám: a reklámozás személytelen vagy egyirányú kommunikáció, amelyet a reklámozók a reklámozó megnevezésével, fizetett reklámeszközökön keresztül juttatnak el a célhoz.

Vásárlásösztönzés/Értékesítés-ösztönzés: termék vagy szolgáltatás megvételére vagy eladására bátorító rövidtávon ható ösztönzés.

Személyes eladás: a fogyasztó befolyásolása ebben az esetben közvetlenül, személyes kommunikáció útján valósul meg, a kommunikátor és a befogadó között közvetlen kapcsolat alakul ki.

Public Relations (PR): olyan interaktív kommunikációs tevékenység, melynek célja a vállalkozás és környezete közötti bizalom kiépítése és folyamatos ápolása. A közönségnek vagy közvéleménynek a közvetett befolyásolását jelenti.

Feldolgozási javaslat

Fel kell hívni a tanulók figyelmét arra, hogy egy termék vagy szolgáltatás piaci sikerének vannak „trükkjei, fogásai”, melyeket fontos ismerni mielőtt „piacra dobnánk” az árut.

A marketing „varázslat”, hiszen nem kézzel fogható, mégis hatékonyan hozzájárul a termék piaci sikeréhez.

A marketing csak akkor eredményes, ha a tanulók tisztában vannak a marketing mix négy fő elemével és a hozzájuk tartozó marketing eszközökkel.

Mutassuk be, hogy hogyan kommunikál „jól” egy vállalkozás. Vezessük rá a tanulókat, hogy hogyan lehet jól és rosszul kommunikálni.

A marketing tartalma

- a. Szükséglet
- b. Igény
- c. Kereslet
- d. Kínálat

Marketing és piac

- a. Pozicionálás
- b. Szegmentálás

Marketing mix

- e. Termék
- f. Ár és eladási feltételek
- g. Értékesítési csatorna
- h. Eladásösztönzés vagy marketing-kommunikáció

Marketingterv

- i. Helyzetelemzés
- j. Marketingcélok megfogalmazása
- k. Stratégiák meghatározása
- l. Programok kialakítása
- m. A végrehajtás ellenőrzése

Termék életciklus

- n. Termékfejlesztés
 - o. Bevezetés
 - p. Növekedés
 - q. Érettség
 - r. Hanyatlás
- Marketingkommunikáció
- s. Személyes eladás
 - t. Reklám
 - u. Vásárlásösztönzés
 - v. Public Relations (PR)

A kerettantervben tantárgy szintjén megtalálható javasolt tanulói tevékenységformák kiválasztott témakörhöz rendelése

Információ feldolgozó tevékenységek:

Olvasott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok:

Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre

Tesztfeladat megoldása

Csoportos munkaformák körében:

Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

A kiválasztott témakör esetében az értékeléshez használható feladatok

Értékeléshez kapcsolódó feladatok

A témakör fontossága szükségessé teszi azt is, hogy a szóbeli ellenőrzés időtartama alatt néhány tanuló egyszerű írásbeli feladatlapot töltsön ki.

A témakör végén a megszilárdító óra után zárt (teszt) és nyílt feladatokat tartalmazó témazáró dolgozattal célszerű a témát lezárni. Ezt az eredménytelenül teljesítő tanulóknál – korrekciós felkészítés után – ismételteni kell.

A tesztfeladatok közül jól használhatók az egyszerű választásos, a többszörös választásos, négyféle és ötféle asszociációs feladatok. Az egyes javasolt feladatokból az alábbiakban mintát mutatunk be.

Egyszerű választás

A feladatokban a kérdésre adott válaszok közül egy helyes. Karikázza be a helyesnek tartott válasz betűjelét! (Minden helyes válasz 1-1 pontot ér.)

Mi tartozik az értékesítési csatorna mixbe?

- a) járművek
- b) csomagolás
- c) raktározás

Mi tartozik a marketingkommunikációs mixbe?

- a) szállítás
- b) személyes eladás

c) raktározás

Mi tartozik a termék-mixbe?

- a) csomagolás
- b) árengedmény
- c) reklám

Mi tartozik az ár-mixbe?

- a) csomagolás
- b) árengedmény
- c) PR

Mi a reklám kiegészítő funkciója?

- a) meggyőzés
- b) személyes eladást helyettesít
- c) vásárlásösztönzést támogat

Többszörös választás

Az alábbi feladatoknál a négy válasz közül több is igaz lehet az alábbi séma szerint:

- A az 1., 2. és 3. válasz igaz
- B az 1. és 3. válasz igaz
- C a 2. és a 4. válasz igaz
- D csak a 4. válasz igaz

Írja a helyes válasz betűjelét a kipontozott részre! (Minden helyes válasz 2-2 pontot ér.)

Melyek tartoznak a makrokörnyezeti tényezők közé?

- 1. gazdasági tényezők
- 2. élhető környezet
- 3. technológiai környezet
- 4. a vállalkozás belső környezete

Melyek tartoznak a mikrokörnyezeti tényezők közé?

- 1. érdeklődők
- 2. beszállítók
- 3. pártok
- 4. vásárlók

Mit jelent az értékesítési csatorna horizontális tagoltsága?

- 1. egyszintű
- 2. zéró szintű
- 3. kétszintű
- 4. atomizált

c) Milyen elkülönülések lehetnek a termelő és fogyasztó között marketing szempontból?

- 1. időbeni
- 2. politikai
- 3. helyi
- 4. életkorbeli

Fogalom felismerési feladat

Írja a kijelölt helyre a meghatározásban szereplő fogalom nevét!

_____ : a szükségletek konkrét kielégítési formái, eszközei.

_____ : egy-egy konkrét termék iránt megjelenő igény, amely mögött vásárlási hajlandóság illetve fizetőképesség áll.

_____ : az az áru és szolgáltatás tömeg, amelyet a piacon adott időpontban és adott áron megvételre ajánlanak.

_____ : egy meghatározott termék, szolgáltatás pénzben kifejezett értéke, illetve az a pénzmennyiség amennyiért megvehető vagy eladható.

_____ : mindazon üzleti tevékenységek összessége, amelyek irányítják a termékek és szolgáltatások áramlását a termelőtől a fogyasztóig.

_____ : a kereslet és kínálat találkozásából létrejövő adásvételi ügyletek összessége, a vevők és eladók cserekapcsolatainak, egymásra találásának színtere.

_____ : közös lakásban élő, egymással rokoni kapcsolatban álló személyek közössége, akik egy jövedelmi, illetve fogyasztói egységet alkotnak és a létfenntartási költségeket részben vagy egészben közösen viselik.

_____ : adott piacon, adott termék versenytársaihoz való viszonyának meghatározása, és ennek a vevőkben való tudatosítása.

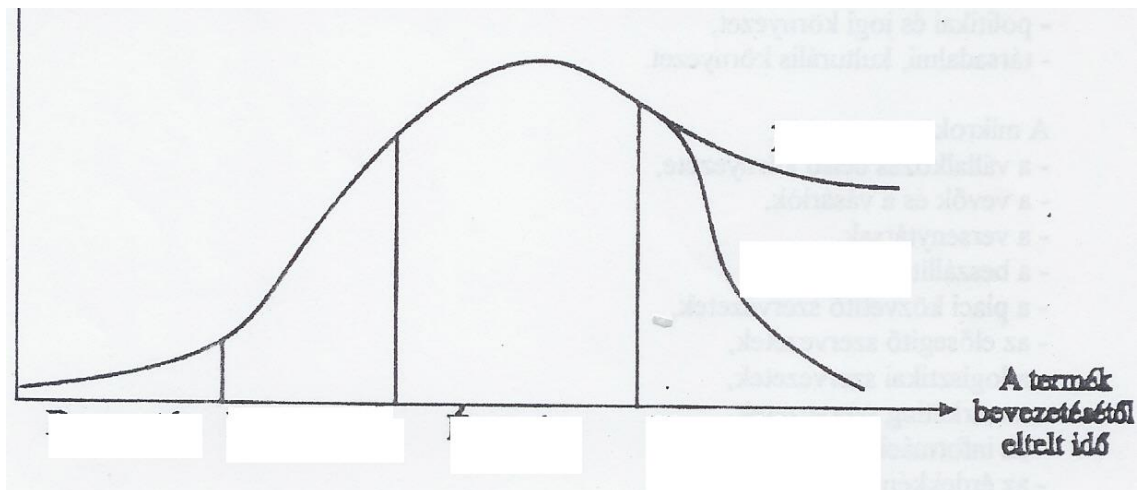
_____ : a vállalati marketing eszközök tudatos és megfelelő arányú, az aktuális piaci helyzethez alkalmazott kombinációja

_____ : olyan tevékenység, amely nem ölt anyagi formát, hanem az anyagi termékek használatának elősegítését, hasznosságuknak megőrzését szolgálja.

_____ : termék vagy szolgáltatás megvételére vagy eladására bátorító rövidtávon ható ösztönzés.

Behelyettesítés

Nevezd meg a termék életgörbe szakaszait!

Nyílt kérdések:

Sorold fel a marketing-mix elemeit!

Határozza meg a PR-nál a négy általános célcsoportot!

Sorold fel a vásárok, kiállítások fajtáit!

Sorolja fel a kommunikáció folyamatának fontosabb elemeit!

A tanulási eredmények méréséhez feladatok kidolgozása

Párosítás:

Egy terméket vagy szolgáltatást írjon le részletesen az egyik csoport, és a másik csoport rendelje hozzá az optimális marketingeszközöket és indokolja is, hogy miért választotta.

Együttműködés:

A csoport beszélje meg, hogy milyen marketingeszközöket fog alkalmazni egy kiválasztott terméknel vagy szolgáltatásnál és indokolja is!

A tanári munkát segítő irodalom, linkek stb.

Dömötör Jenő: Gazdálkodási-, vállalkozási- és kereskedelmi ismeretek Dr. Ilosvay György, Bank Csaba: A hobbiállatok tartása és tenyésztése CD melléklettel (Á-095 – VM VKSZI)

Bank Csaba, Karácsony Zoltán, Kocsis István, Maknics Zoltán: Mezőgazdasági alapismeretek (M-119 – VM VKSZI)

Bank Csaba, Pilisiné Teleki Klára: Gazdasági számítások példatára (Má-1019 – VM VKSZI)

Bank Csaba: A magyar mezőgazdaság számokban (CD/M-001 – VM VKSZI)

Bank Csaba: Agrárvállalkozói ismeretek (an6 – ÚMVP által támogatott képzések tananyaga – VM VKSZI)
www.nakvi.hu

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/hu/8/88/Marketing_strat%C3%A9gia.JPG

http://pctrs.network.hu/clubpicture/3/2/_marketing_terv_32288_736034.jpg

http://www.emeraldinsight.com/content_images/fig/0600220401001.png

<http://eviom.hu/wp-content/uploads/2012/07/chart-strategia-folyamat.png>

http://moodle.kodolanyi.hu/file.php/2/vallgazd_o_abra.gif

<http://inyt.pte.hu/migkomm/munkaanyag/marketingmix.jpg>

http://en.wikipedia.org/wiki/Agricultural_marketing

A tanulók számára ajánlott szakirodalom, linkek stb.

Dömötör Jenő: Gazdálkodási-, vállalkozási- és kereskedelmi ismeretek

A kiválasztott tantárgy megnevezése a kerettantervből

Gazdálkodási alapgyakorlatok

A kiválasztott - a közös szakmai tartalom szempontjából hangsúlyos - témakör megnevezése, tartalma a kerettantervből

9.3.2. Vállalkozás gyakorlata „ögy”

132 óra/ 156 óra

Vállalkozás létesítése, átalakítása és megszüntetése

A vállalkozás tárgyi és személyi (munkaerő) feltételeinek kialakítása

Az üzleti terv felépítése, tartalma,

A piackutatás módszerei

Piacbefolyásoló tényezők (eladás/vásárlás ösztönzés, reklám, személyes eladás, imázs)

Értékesítési módok, értékesítést befolyásoló tényezők

Beszerzést/vásárlást befolyásoló tényezők

Beszerzés/vásárlás folyamata

Logisztika

Pályázatkészítés

A kerettantervi előírás a „Vállalkozás gyakorlata” témakört nem bontja további témakörökre. A módszertani útmutatóban célszerű a témakört részekre bontani. Így egy különálló rész „**AZ ÜZLETI TERV FELÉPÍTÉSE, TARTALMA**” a rész kerül az alábbiakban kidolgozásra.

Szakmai kulcsfogalmak felsorolása, meghatározása

Az **üzleti terv** a vállalkozás hosszú és rövid távú céljait, valamint az ehhez szükséges elképzelések kimunkálását, számszerűsítését jelenti a különböző céloknak megfelelő részletezettséggel és tagolással.

A **működési terv** az átfogó üzleti terv fontos része, mert segít megtervezni a termék előállításának vagy a szolgáltatás nyújtásának módját, mikéntjét.

A **pénzügyi terv** előrejelzéseket és magyarázatokat ad a cég költségeire, pénzforgalmára, fedezeti pontjára, stb., majd a vállalkozás tőkebevonási terveit taglalja.

A **mérleg** tartalmilag a vagyonnak és a tőkének egy meghatározott időpontra vonatkozó összeállítása. Formailag egy olyan kétoldalú kimutatás, amely egyik oldalon az Eszközöket (Aktívákat), másik oldalon a Forrásokat (Passzívákat) tartalmazza.

A **fedezeti pont** az értékesítésnek az a volumene, amely mellett a vállalkozás még nem termel nyereséget, de már nem is veszteséges. Megmutatja, hogy a vállalkozásnál a teljes bevétel mekkora eladott mennyiségnél fedezi az összes költséget.

Feldolgozási javaslat

Legfőbb célunk az, hogy a tanulók megértsék, miért jó és fontos dolog az üzleti terv. A tanuló sajátítsák el az üzleti terv megírásának főbb lépéseit.

Fel kell hívni a tanulók figyelmét arra, hogy, az üzleti terv ne legyen túlságosan terjedelmes, az összefüggések érthetőek legyenek.

Az elkészített üzleti terveket mutassák be informatikai eszközök segítségével.

A bemutatott üzleti terveket együttesen értékeljék a gyakorlatokon.

Az üzleti terv készítésének célja

Az üzleti terv lényege

A terv elkészítésének általános szabályai

Az üzleti terv fő részei

- a. Bevezető
- b. Összegzés
- c. A vállalkozás leírása
- d. A vállalkozás szervezete
- e. Marketing terv
- f. Működési terv (termelési terv)
- g. Kockázatbecslés
- h. Pénzügyi terv
- i. Finanszírozás

A kerettantervben tantárgy szintjén megtalálható javasolt tanulói tevékenységformák kiválasztott témakörhöz rendelése

Információ feldolgozó tevékenységek:

Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása
Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel
Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása
Információk feladattal vezetett rendszerezése

Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok:

Válaszolás írásban mondatszintű kérdésekre
Szöveges előadás egyéni felkészüléssel

Csoportos munkaformák körében:

Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás
Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással
Csoportos helyzetgyakorlat

A kiválasztott témakör esetében az értékelés rendszere, módszerei, az értékeléshez használható feladatok

Az értékelés az adott témakör rész lezárása után ellenőrző gyakorlatokon történik.

Az értékelés módszerei: az elkészített üzleti tervek bemutatása csoportokban, projektor és számítógép használatával. A bemutatott üzleti terv tartalmi és formai értékelése. A csoport tagjai azonos érdemjegyet kapnak.

Az adott téma végén a megszilárdító óra után zárt (teszt) és nyílt feladatokat tartalmazó témazáró dolgozattal célszerű az anyagot lezárni. A témakör jellegéből eredően a tesztfeladatok közül jól használhatók az egyszerű választásos, többszörös választásos, valamint a nyílt feladatok. Az egyes javasolt feladatokból az alábbiakban mintát mutatunk be.

Egyszerű választás

A feladatokban a kérdésre adott válaszok közül egy helyes. Karikázza be a helyesnek tartott válasz betűjelét! (Minden helyes válasz 1-1 pontot ér.)

Mi az üzleti terv készítésének célja?

- a) meggyőzni a támogatókat, befektetőket, hitelezőket
- b) ötletek kialakítása, kipróbálása
- c) új termékek kialakítása

Mit tüntetünk fel a vállalkozás szervezete részben?

- a) a vállalkozás helyét
- b) bérezési és egyéb ösztönzési rendszert
- c) a vállalkozás jogi formáját

Mit tartalmazhat az üzleti terv marketing terv része?

- a) vállalkozás működésének leírását
- b) a vállalkozás céljait
- c) az értékesítés prognosztizálását

Mit tartalmazhat a működési terv?

- a) vagyonkár lehetőségét
- b) alvállalkozók igénybevételeének lehetőségét
- c) a tulajdonviszonyok részletezését

Többszörös választás

Az alábbi feladatoknál a négy válasz közül több is igaz lehet az alábbi séma szerint:

- A az 1., 2. és 3. válasz igaz
- B az 1. és 3. válasz igaz
- C a 2. és a 4. válasz igaz
- D csak a 4. válasz igaz

Írja a helyes válasz betűjelét a kipontozott részre! (Minden helyes válasz 2-2 pontot ér.)

Melyek a pénzügyi terv fő részei?

- 1. hitelbiztosítás
- 2. pénztárkönyv
- 3. pénzkezelési szabályzat
- 4. fedezeti pont becslés

Kik számára készülhet az üzleti terv?

- 1. újságírók számára
- 2. a cég vezetői számára
- 3. fogyasztók számára
- 4. beruházó számára

Nyílt kérdések:

Melyek az üzleti terv fő részei?

Hogyan épül fel a pénzügyi terv rész?

A tanulási eredmények méréséhez feladatok kidolgozása

Az adott rész témakör befejezése után a tanulók alakítsanak 4 fős csoportokat. Mindenki dobjon be egy ötletet, majd szavazással döntsék el, kinek az ötletét fogják megvalósítani. Írjanak üzleti tervet az ötlet megvalósítására.

A tanári munkát segítő irodalom, linkek stb.

Dömötör Jenő: Gazdálkodási-, vállalkozási- és kereskedelmi ismeretek Dr. Ilosvay György, Bank Csaba:

Kossáné Prókay Katalin: Az ügyvitel elmélete és gyakorlata

Kossáné Prókay Katalin: Amit a korszerű irodai munkához ismerni érdemes...

A hobbiállatok tartása és tenyésztése CD melléklettel (Á-095 – VM VKSZI)

Bank Csaba, Karácsony Zoltán, Kocsis István, Maknics Zoltán: Mezőgazdasági alapismeretek (M-119 – VM VKSZI)

Bank Csaba: Agrárvállalkozói ismeretek (an6 – ÚMVP által támogatott képzések tananyaga – VM VKSZI)
www.nakvi.hu

http://www.aboltokboltja.hu/Files/helpdesk_downloads/wse_minta_uzleti_terv.pdf

<http://10percszunet.wordpress.com/2012/08/16/penzugyi-terv-ime-egy-pelda/>

A tanulók számára ajánlott szakirodalom, linkek stb.

Dömötör Jenő: Gazdálkodási-, vállalkozási- és kereskedelmi ismeretek

Kossáné Prókay Katalin: Az ügyvitel elmélete és gyakorlata

Kossáné Prókay Katalin: Amit a korszerű irodai munkához ismerni érdemes...

A kiválasztott tantárgy megnevezése a kerettantervből

Gazdálkodási alapgyakorlatok

A kiválasztott - a közös szakmai tartalom szempontjából hangsúlyos - témakör megnevezése, tartalma a kerettantervből

9.3.4. Kommunikáció

40 óra/ 42 óra

Információforrások kezelése

Az infokommunikációs irodai eszközök használata (irodai eszközök, telefon, fax, szkennel, iratmegsemmisítő)

Az üzleti levelezés szabályai

A kommunikáció módszerei, eszközei

Az üzleti tárgyalás résztvevői, menete, kiértékelése

A kerettantervi előírás a „Gazdálkodási alapgyakorlatok” témakört nem bontja további témakörökre. A módszertani útmutatóban célszerű a témakört részekre bontani. Így egy különálló rész „**AZ ÜZLETI TÁRGYALÁS RÉSZTVEVŐI, MENETE, KIÉRTÉKELÉSE**” rész kerül az alábbiakban kidolgozásra.

Szakmai kulcsfogalmak felsorolása, meghatározása

A **tárgyalás** a konfliktusok megoldásának legáltalánosabb eszköze (a konfliktus adódhat a különböző üzleti feltételek eltérő értelmezéséből, az elfogadható árak különbségéből, a szerződés tartalmának eltérő értelmezéséből).

A **tárgyalási taktikák** sikerorientáltságot feltételeznek. Sikeres üzletembernek egyrészt "születni kell", másrészt a tárgyalástaktikai lépéseket meg lehet tanulni.

Feldolgozási javaslat

Tudatosítani a tanulóknak, hogy mikor érdemes tárgyalni, illetve mikor nem érdemes tárgyalni.

Lényeges, hogy a tanulók elsajátítsák a helyes társalgási és a kommunikációs ismereteket.

Tudatosítani kell, hogy a sikeres tárgyalás lefolytatásához fontos, hogy mindkét félnek kell engedményeket tennie. Ha az egyik fél felkínált valamilyen kedvezményt, a másik félnek is hasonló lépéseket kell tennie. Nem szabad elfelejteni azt, hogy a tárgyalás sikerében, eredményességében általában a partner is érdekelt. Az üzleti tárgyalások lefolytatásánál a cél általában a maximális eredmény elérése, mivel azonban ez a legritkább esetben következik be az életben, fontos olyan kompromisszum kialakítása, amelyben tulajdonképpen mindkét fél egyformán nyertesnek érzi magát a megállapodáskor.

Meg kell értetni a tanulókkal, hogy a tárgyalás folyamán az őszinteség alapvető fontosságú, csak igazsággal lehet érvelni, nem szabad abba a hibába esni, hogy feltételezzük tárgyalópartnerünk alul informáltságát. A teljesíthetetlen, felelőtlen ígéretek is előbb-utóbb kiderülnek, s a későbbiekre nézve a szavahihetőséget is veszélyeztethetik, s ez az üzleti kapcsolatokra nézve rendkívül kedvezőtlen lehet. Világítsunk rá, hogy bármilyen tárgyalásról legyen is szó, fontos, hogy arra mindig felkészülten, a szükséges információk birtokában, a döntéshozatali szituációkra felkészülve és a megfelelő felhatalmazás birtokában jelenjünk meg. Erre célszerű alternatív ajánlatokat is kidolgozni, s ezeket a tárgyalás lefolytatásakor felhasználni.

Tudatosítani kell a tanulóknál, hogy minden tárgyalás nem zárulhat sikerrel, fontos tudnivaló az is, hogy a tárgyalóféllel egy sikertelen tárgyalás után sem célszerű a kapcsolatot végleg megszakítani.

Követeljük meg a gyakorlat során, hogy a csoporttársak által bemutatott üzleti tárgyalásokról a tanulók írásos beszámolót készítsenek, melyben a fontosabb kérdéseket rögzítik.

Az üzleti tárgyalás előkészítése

- a. tárgyalás helyszíne
- b. Protokolláris feltételek
- c. A térköz szabályozás, a távolság tartás

Tárgyalási stratégiák

Tárgyalási taktikák

Az üzleti tárgyalás menete

- d. Felderítés, információgyűjtés
- e. Ajánlattétel
- f. Alku
- g. Megállapodás
- h. Rögzítés, jóváhagyás – aláírás

A kerettantervben tantárgy szintjén megtalálható javasolt tanulói tevékenységformák kiválasztott témakörhöz rendelése

Információ feldolgozó tevékenységek:

Olvasott szöveg feladattal vezetett feldolgozása

Hallott szöveg feldolgozása jegyzeteléssel

Hallott szöveg feladattal vezetett feldolgozása

Információk feladattal vezetett rendszerezése

Ismeretalkalmazási gyakorló tevékenységek, feladatok:

Válaszolás írásban mondat szintű kérdésekre

Szöveges előadás egyéni felkészüléssel

Csoportos munkaformák körében:

Feladattal vezetett kiscsoportos szövegfeldolgozás

Kiscsoportos szakmai munkavégzés irányítással

Csoportos helyzetgyakorlat

A kiválasztott témakör esetében az értékelés rendszere, módszerei, az értékeléshez használható feladatok

Az értékelés az adott témakör rész lezárása után ellenőrző gyakorlatokon történik.

Az értékelés módszerei: a tanulók alakítsanak párokat. Állapodjanak meg egy termékben vagy szolgáltatásban, válasszanak szerepet (eladó, vevő), alakítsák ki magukban a tárgyalási taktikájukat illetve stratégiájukat. Gondolják át, hogy milyen árat kellene kialakítani az üzleti tárgyalás során.

Bonyolítsák le a tárgyalás a tanulótársak előtt. A tanulókat külön-külön értékeljük a tárgyalás sikeressége, kommunikációs készség, választott taktika és stratégia sikeressége alapján.

A tanulási eredmények méréséhez feladatok kidolgozása

Az adott rész témakör befejezése után a tanulók alakítsanak párokat. Állapodjanak meg egy termékben vagy szolgáltatásban, válasszanak szerepet (eladó, vevő), alakítsák ki magukban a tárgyalási taktikájukat illetve stratégiájukat. Gondolják át, hogy milyen árat kellene kialakítani az üzleti tárgyalás során. Bonyolítsák le a tárgyalás a tanulótársak előtt.

A tanári munkát segítő irodalom, linkek stb.

Dömötör Jenő: Gazdálkodási-, vállalkozási- és kereskedelmi ismeretek Dr. Ilosvay György, Bank Csaba:

Kossáné Prókay Katalin: Az ügyvitel elmélete és gyakorlata

Kossáné Prókay Katalin: Amit a korszerű irodai munkához ismerni érdemes...

A hobbiállatok tartása és tenyésztése CD melléklettel (Á-095 – VM VKSZI)

Bank Csaba, Karácsony Zoltán, Kocsis István, Maknics Zoltán: Mezőgazdasági alapismeretek (M-119 – VM VKSZI)

Bank Csaba: Agrárvállalkozói ismeretek (an6 – ÚMVP által támogatott képzések tananyaga – VM VKSZI)
www.nakvi.hu

A tanulók számára ajánlott szakirodalom, linkek stb.

Dömötör Jenő: Gazdálkodási-, vállalkozási- és kereskedelmi ismeretek

Kossáné Prókay Katalin: Az ügyvitel elmélete és gyakorlata

Kossáné Prókay Katalin: Amit a korszerű irodai munkához ismerni érdemes...

Javaslatok felnőttoktatásban és felnőttképzésben történő alkalmazhatóságra

A módszertani javaslatok az iskolarendszerű felnőttoktatásban (levelező, esti tagozat) használhatók. A XXXIII. Mezőgazdaság szakközépiskolai ágazat és a kapcsolódó szakképesítések (állattenyésztő és állategészségügyi technikus, valamint mezőgazdasági technikus) iskolarendszeren kívüli felnőttképzésben nem oktathatók.

Egységes ajánlás az értékelésre

Értékelés rendszere, módszerei:

Számonkérések rendszeressége

Elméleti témakör esetében havi rendszerességgel, majd a vizsgára bocsátás előtt.

Gyakorlati témakör esetében az adott témakör feldolgozását követően, ellenőrző gyakorlat keretében.

Számonkérések tartalma

A Szakmai és vizsgakövetelményekben meghatározott vizsgafeladatok alapján összeállított részfeladatok.

A tudásszint ellenőrzésére szolgáló módszerek

Elméleti témakör esetében szóbeli feleletek, elméleti és/vagy gyakorlati témakör esetében tesztfeladatok, párosítás, problémamegoldás, egy téma önálló feldolgozása, legalább 51%-os teljesítménnyel.

Megszerezhető minősítések

Szintfelmérések - elégtelen, elégséges, közepes, jó és jeles minősítés.

Az értékelés tekintetében ajánlott a szakmai vizsgán alkalmazott %-os rendszerre felépíteni a feladatokat, beszámolókat, feleleteket.

A %-os értékelésre alapozva a megszerezhető minősítésekhez az alábbi értékhatárokat javasoljuk:

81–100%	jeles	(5)
71–80%	jó	(4)
61–70%	közepes	(3)
51–60%	elégséges	(2)
0–50%	elégtelen	(1)